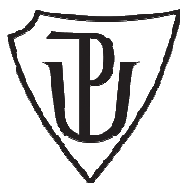

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra systematické teologie

Lukáš Urban

**Christologické a mariologické inspirace
v kázáních Františka Alexandra Rokose**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Prof. Ctirad Václav Pospíšil, Th.D.

Obor: Katolická teologie

Olomouc 2013

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a všechnu použitou literaturu a prameny jsem uvedl v závěrečném seznamu.

V Přerově dne 17. dubna 2013

Děkuji prof. Ctiradu Václavu Pospíšilovi, za odborné vedení práce,
mnoho cenných rad a podnětů. Zvláště při volbě tématu a uspořádání práce.

OBSAH

ÚVOD	6
1 FRANTIŠEK ALEXANDR ROKOS A JEHO DOBA	9
1.1 DOBOVÉ POZADÍ.....	9
1.2 ŽIVOT FRANTIŠKA ALEXANDRA ROKOSE (1797-1852).....	11
2 SEZNÁMENÍ S TVORBOU FRANTIŠKA ALEXANDRA ROKOSE	14
2.1 NÁBOŽENSKÁ TVORBA.....	14
2.1.1 <i>Kázání</i>	15
2.1.2 <i>Struktura Kázání</i>	16
2.1.3 <i>Pastva duchovní</i>	17
2.1.4 <i>Struktura Pastvy</i>	19
2.2 POEZIE.....	19
2.3 ROKOSOVA PRÓZA.....	21
3 CHRISTOLOGIE FRANTIŠKA ALEXANDRA ROKOSE	22
3.1 CHRISTOLOGICKÉ TITULY.....	22
3.1.1 <i>Syn Boží a Jednorozený Syn</i>	23
3.1.2 <i>Pán</i>	24
3.1.3 <i>Kristus – Mesiáš</i>	25
3.1.4 <i>Spasitel</i>	26
3.1.5 <i>Syn člověka</i>	27
3.1.6 <i>Ten nejsvětější</i>	27
3.1.7 <i>Mistr</i>	28
3.1.8 <i>Pastýř</i>	29
3.1.9 <i>Král</i>	29
3.1.10 <i>Učitel</i>	30
3.1.11 <i>Beránek</i>	31
3.1.12 <i>Ostatní tituly a symboly</i>	32
3.1.13 <i>Souhrnné vyhodnocení titulů</i>	34
3.2 TAJEMSTVÍ ŽIVOTA JEŽÍŠE KRISTA.....	34
3.2.1 <i>Vtělení Božího Syna</i>	35
3.2.2 <i>Utrpení a smrt Ježíše Krista</i>	38
3.2.3 <i>Zmrtvýchvstání</i>	45
3.2.4 <i>Nanebevstoupení</i>	48
4 MARIOLOGIE V DÍLE FRANTIŠKA ALEXANDRA ROKOSE	50
4.1 BIBLICKÁ VÝCHODISKA V KÁZÁNÍCH FRANTIŠKA ALEXANDRA ROKOSE.....	50
4.1.1 <i>Starý zákon</i>	51
4.1.2 <i>Nový zákon</i>	51
4.1.3 <i>Oslavné formulace</i>	52
4.2 PANNA MARIA V KÁZÁNÍCH FRANTIŠKA ALEXANDRA ROKOSE.....	52
4.2.1 <i>Neposkrvněné početí a svátek jména Panny Marie</i>	52
4.2.2 <i>Mariina úloha při zvěstování a vtělení</i>	55
4.2.3 <i>Navštívení Panny Marie</i>	56
4.2.4 <i>Poslušnost a pokora při očišťování Panny Marie</i>	57
4.2.5 <i>Mariino nanebevzetí</i>	59
4.3 MARIINY TITULY V KÁZÁNÍCH.....	61
4.3.1 <i>Rodička Boží</i>	61
4.3.2 <i>Matka</i>	62
4.3.3 <i>Panna</i>	64
4.3.4 <i>Další použité tituly</i>	65
ZÁVĚR	67
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	69
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	70
PRAMENY.....	70
POUŽITÁ LITERATURA.....	71

INTERNETOVÉ ZDROJE.....	73
ANOTACE.....	75
ANNOTATION	76

Úvod

V rámci mého studia teologie na Cyrilometodějské fakultě Univerzity Palackého v Olomouci mě nejvíce zaujaly hodiny dogmatické teologie. Od prvních staletí se různí autoři potýkají s nelehkým úkolem, jak lidem správně předat církevní nauku. O tom, jak se s tímto úkolem vyrovnávali v počátcích církve, máme zpracováno již dostatek materiálů. Využil jsem možnost, kterou nám studentům nabídl vedoucí práce, abychom se ponořili do spisů českých teologů z 19. století a přiblížili dnešnímu čtenáři jejich působení. Tehdejší dobu charakterizuje především bohatá kazatelská činnost. V této literatuře můžeme naleznout četná svědectví, jakým způsobem se utvářelo dnešní teologické myšlení.

Když jsem se zmínil před svými známými o tématu mé práce, nemohl jsem si nevšimnout jejich překvapení. Nevěděli, kdo vůbec Rokos byl. Já sám jsem na tom nebyl lépe. Mým záměrem není sepsat úplnou monografii, která by se soustředila pouze na život a působení kněze Františka Alexandra Rokose, ale spíše by měla zohlednit jeho pojetí osoby Ježíše a Marie z Nazareta.

Jsem si vědom, že tato diplomová práce nemůže obsáhnout úplně celou Rokosovu teologii. Pokusím se alespoň přiblížit její význačné části. Z důvodu, že Rokosova díla byla napsána v relativně krátkém čase, nemůžeme pozorovat proměnu v jeho myšlení. Smyslem práce bude ukázat obraz Ježíše a Marie, jak jej prezentuje Rokos. Pokud se nám to podaří, bude před námi stát nejen živý, ale i o poznání plastičtější obraz Františka Alexandra Rokose.

V naší práci postupujeme od obecných kapitol ke konkrétním. Představme si strukturu této práce. Práce je rozčleněna do čtyř kapitol. V první kapitole se zabýváme dobou, v níž Rokos žil. Nastíníme si důležité historické události, které se děly nejen ve světském, ale i v církevním prostředí. Ty měly velký vliv na jeho osobu a způsob utváření jeho myšlení. Poté bude čtenář stručně seznámen s jeho životním příběhem.

Ve druhé kapitole si přiblížíme komplexní Rokosovu tvorbu, která zahrnuje mimo čistě náboženských děl také poezii a prózu. Více pozornosti

budeme věnovat náboženskému okruhu. U náboženských děl se také pozastavíme nad jejich strukturou.

Kapitola, v pořadí třetí, se orientuje na samotnou christologii. Je rozčleněna do dvou podkapitol, které se zabývají christologickými tituly a vybranými tajemstvími z Ježíšova života. Rokos označuje mnoha tituly Krista a z tohoto důvodu je také poukázáno na jejich bohatost a četnost. Tato část se bude opírat o čtvrté vydání knihy profesora Pospíšila *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel* z roku 2010. Druhá podkapitola se věnuje základním tajemstvím Ježíšova života, kterými jsou vtělení, umučení a smrt, zmrtvýchvstání a nanebevstoupení. Při tvorbě této části jsme využili knihy odstoupivšího papeže Benedikta XVI, *Úvod do křesťanství*, která jej proslavila ještě jako mladého profesora teologie. Knihu jsme vybrali pro její hloubku a také z vděčnosti k člověku, který dobře sloužil církvi.

Ve čtvrté a zároveň poslední kapitole si přiblížíme Rokosovo vyjadřování o Panně Marii, kterou Rokos v kázáních neopomíjí a věnuje jí dostatečný prostor. Zprvu se hodláme věnovat biblickým východiskům Františka Alexandra Rokose, ke kterým patří Starý a Nový zákon, a následně budeme analyzovat jednotlivá témata týkající se Marie. Představíme si jeho názor na neposkvrněné početí. Pojednáme o úloze Panny Marie při zvěstování a vtělení Božího Syna a také o radosti, kterou sdílela s Alžbětou. Nezapomeneme ani na Mariinu pokoru při události očišťování v chrámě. Poslední část bude vypovídat o jejím nanebevzetí. Předmětem další stati této kapitoly jsou Mariiny tituly, které Rokos používá. Tuto kapitolu pomáhala dotvořit i Laurentinova kniha *Pojednání o Panně Marii* z roku 2005 a dokument Mezinárodní papežské mariánské akademie¹ *Matka Páně: památka, přítomnost, naděje*.

Kázání jsou psána jiným druhem písma, než na které je čtenář dnešní doby zvyklý. Pro zjednodušení a zrychlení psaní práce budeme při citování Rokose užívat citací v původním znění, které přepíšeme podle toho, jak se vyslovují. Jedná se spíše o drobné, kosmetické úpravy, které vylučují

---

¹ Dále jen MPMA.

možnost záměny smyslu textu. V práci budeme vycházet z pramenů, kterými jsou Rokosova kázání na neděle a svátky a *Pasta duchovní*.

1 František Alexandr Rokos a jeho doba

V první kapitole bychom rádi čtenáře chronologicky seznámili s mužem, který by upadl v zapomnění, kdyby nebyl literárně činný. O autorovi se nám dochovaly pouze krátké zmínky. Informací o něm není mnoho a stále se opakují spíše základní údaje. Nahlédneme do online publikace Václava Petery *Géniové církve a vlasti* a také do kalendáře pražského arcibiskupství. Nejpodrobnější údaje nám podává *Lexikon české literatury*. Informace o jeho dílech nacházíme i ve slovnících dějin literatury české. Z *Časopisu katolického duchovenstva*² víme o tom, že publikoval i zde. Z důvodů zmíněného nedostatku informací zkusíme podat svědectví o knězi Františku Alexandru Rokosovi také z jeho kázání, která nám mohou přiblížit, jaký byl autor, člověk a kněz.

Pro hlubší pochopení díla je také vhodné seznámit čtenáře s dobou, ve které autor žil. Důležité je vědět, které události mohly mít vliv na jeho myšlení. Podrobně zpracovat dobu pětapadesáti let (1797-1852), kdy autor žil, není snadný úkol. Období 1. poloviny 19. století obsahuje mnoho historických událostí, které zásadně změnily chod dějin. Byla to doba, v níž vrcholilo osvícenství, Evropou zmítaly napoleonské války, probíhala sekularizace, přišlo národní obrození a proběhl revoluční rok 1848. První se zaměříme na situaci v českých zemích. Neopomeneme také vedoucí představitele církve – papeže. Není v našich silách obsáhnout tuto epochu do podrobností, proto provedeme pouze její nástin.

1.1 Dobové pozadí

František Alexandr Rokos se narodil na konci 18. století. V monarchii proběhl josefinismus, kdy Josef II. prováděl reformy. Činil si nárok na církevní jurisdikční práva a rušil ve velkém rozsahu kláštery a církevní ústavy. Ne všechny Josefovy kroky byly špatné, velkou zásluhu mu

---

² Dále jen ČKD.

připisujeme v oblasti školství, obnově kazatelství a farní správy.³ Rokos ve svém kázání, předneseném na den Narození Panny Marie však panovníky nehodnotí záporně, když říká: „[...] , že syn Františkův touš cestou kráčí, po níž druhdy jeho moudrý nábožný a spravedlivý otec kráčival! – S radostí slavíme každoročně dne 19. dubna památky jeho narození, děkujíce Bohu, že nám ho dáti ráčil.“⁴

Snahy panovnice Marie Terezie a jejího syna Josefa II. a jejich nástupců germanizovat lid ovšem brzy narazily na odpor české inteligence. Národ se odhodlal obnovit český národní život. To se projevilo v národním obrození. Jeho druhá vlna byla vyvolána působením romantismu. Tu více podpořil Josef Jungmann (1773-1847), když vydal *Slovník česko – německý*. Hlavním představitelem třetího a posledního období národního obrození byl František Palacký (1798-1876), jenž ve svých 29 letech založil *Časopis Českého musea*.

Nejen výše zmínění autoři se podíleli na národním obrození, ale i mnoho českých kněží. Ti se stali autory česky psané poezie a prózy. V této době vznikaly básně, duchovní písně a časopisy. Významnou česky psanou literaturou byla i ta náboženská. Jedná se o překlady rituálu a modlitebních knih. Česky psané jsou i výklady mší svatých a další liturgické příručky. Vysokou jazykovou úroveň dokazují homiletická díla. Velmi známá je *Populární dogmatika* pozdějšího biskupa Jana Valeriána Jirsíka. Velkou zásluhu při zachování české řeči mají také učitelé v českých seminářích. Při farách se soustředila vlastenecká centra, čtenářské spolky a knihovny.⁵

V době života Rokose se ve vedení církve vystřídalo hned šest papežů. Nejistota, která se týkala smyslu papežství, v době papeže Pia VI., který zemřel roku 1799 v zajetí francouzské revoluční vlády, byla značná.⁶ Papež Pius VII. (1800-1823) snášel od Napoleona mnoho těžkostí, které vyvrcholily roku 1808, kdy byl obsazen Řím a církevní stát.⁷ Napoleonova moc se později

³ Srov. FRANZEN, A., *Malé dějiny církve*, s. 255-256.

⁴ *Kázání III.*, s. 220.

⁵ Srov. KADLEC, J., *Přehled českých církevních dějin 2*, s. 183-192.

⁶ Srov. FRANZEN, A., *Malé dějiny církve*, s. 261.

⁷ Srov. *Tamtéž*, s. 258.

rychle hroutila. Roku 1814 byl donucen podepsat abdikaci a Pius VII. získal zpět ztracený vliv.⁸ Téhož roku byl obnoven jezuitský řád.⁹ „*Oba následující papežové, Lev XII. (1823-1829) a Pius VIII. (1829-1830), seděli na svatopeterském stolci jen zcela krátce, nežli aby zanechali hlubších stop.*“¹⁰ Velkou část svého kněžského života prožil F. A. Rokos za pontifikátu Řehoře XVI. (1831-1846), jehož jméno je spojeno s misemi a vzestupem církve v Americe.¹¹ Rokos zažil ve funkci papeže bl. Pia IX. (1846-1878), který vyhlásil roku 1854 dogma o neposkvrněném početí Panny Marie. Této události se Rokos bohužel nedožil. Pontifikát bl. Pia IX. trval neuvěřitelných 31 let a byl po svatém Petru druhým nejdelším pontifikátem v historii papežství.

1.2 Život Františka Alexandra Rokose (1797-1852)

František Rokos se narodil v Loděnici u Berouna v sobotu 25. 3. 1797. Při křtu obdržel jméno Alexandr. Jeho otec byl mlynář, matka pravděpodobně žena v domácnosti. Po úmrtí otce se přestěhoval do Prahy, kde chodil do farní maltézske školy při kostele Panny Marie Vítězné na Malé Straně. Od roku 1812 navštěvoval prestižní Akademické gymnázium.¹² Během studia se seznámil s filosofií a jeho zájem o vyšší vzdělání naplnila teologie.¹³

Roku 1824 přijal kněžské svěcení. Během kněžského působení prošel čtyřmi farnostmi. V období let 1824-1839 působil jako kaplan v Tachlovicích u Berouna. Mezi roky 1839-1845 byl kaplanem ve Zvoleněvsi u Slaného a v letech 1845-1849 působil jako lokalista¹⁴ v Radošově u Karlových Varů. Poslední tři roky života prožil již jako farář v Dřevčicích, kde zemřel 3. 5. 1852.¹⁵

---

⁸ Srov. KADLEC, J., *Dějiny katolické církve*, s. 432.

⁹ Srov. FRANZEN, A., *Malé dějiny církve*, s. 260.

¹⁰ KADLEC, J., *Dějiny katolické církve*, s. 447.

¹¹ Srov. *Tamtéž*, s. 447.

¹² Studovali zde i V. K. Klicpera, V. Hálek, J. Neruda, spisovatel a revolucionář J. V. Frič, A. V. Šmilovský a další.

¹³ Srov. OTRUBA, M., *Lexikon české literatury 3/II P-Ř*, s. 1267.

¹⁴ V rámci josefovských reforem je lokalista kněz placený z náboženské matice.

¹⁵ Srov. KELNAR, A., *Historický kalendář květen 2012*. Církev.cz [on-line]. Dostupné z <http://tisk.cirkev.cz/res/data/145/016385.pdf>, [2012. 11.12].

Podle V. Petery byl Rokos výborný kazatel, teolog a básník. Svě znalosti latiny využil jako překladatel Vergilia. Mimo kněžské působení byl činný jako obrozenecký spisovatel.¹⁶ Přispíval i do soudobých časopisů českých.¹⁷ Svou tvorbu podřídil zásadám katolické věrouky. Byl velkým vlastencem a miloval Berounsko. Je autorem duchovního eposu *Ivan*.¹⁸

Rokosovu tvůrčí činnost podtrhuje i V. Jindráček, když jej zmiňuje mezi spolupracovníky Františka Bohumíra Štěpničky, Josefa Krasoslava Chmelenského, Václava Rodomila Krameria a dalšími obrozenci. Ti publikovali i v několika dobových vlasteneckých časopisech, zejména pak v časopisu *Čechoslavu*. Zde Rokos patřil k základnímu autorskému okruhu.¹⁹ Přispíval do *Hyllosu*, *Poutníka slovanského*, *Rozličností*, *Pražských novin*, *Večerního vyražení* a *Květu*.²⁰

Rokosova kázání obsahují i některé zmínky, jež nám podávají svědectví o jejich autorovi. Ta se týkají jeho vysoké vzdělanosti, kterou poznáváme v tom, že zmiňuje antické²¹ a německé autory.²² Historické souvislosti mu nedělají žádný problém a je schopen předat farníkům obsáhlé informace o vývoji církve.²³ Výbornou orientaci v Písmu svatém nám dokazuje četnými odkazy na biblická čtení. Při své práci pracuje systematicky. O tom více pojednáme ve stati 2.1.2 věnované struktuře kázání. Jeho vztah k farníkům je kladný, oslovuje je jako miláčky, věří jim²⁴ a chválí je.²⁵ Často má starost o jejich spásu²⁶ a dává jim naději na věčný život pro ně samé i jejich zemřelé.²⁷ Nezapomíná je mravně ponaučit a nepropouští je bez požehnání.

---

¹⁶ Srov. PETERA, V., *Géniové vlasti a církve*, dostupné na www.cdct.cz.

¹⁷ Publikoval článek „O mši svaté“ ČKD 1835/3, s. 427-459.

¹⁸ Srov. KELNAR, A., *Historický kalendář březen 2012*. Cirkev.cz [on-line]. Dostupné z <http://tisk.cirkev.cz/res/data/143/016165.pdf>, [2012.11.12].

¹⁹ Srov. JINDRÁČEK, V., *Známý neznámý František Bohumír Štěpnička. Knihovnický zpravodaj Vysočiny* [on-line]. Dostupné z <http://kzv.kkvysociny.cz/archiv.aspx?id=1225&idr=10&idci=25>, [2012.11.12].

²⁰ Srov. VODIČKA, F., *Dějiny české literatury II*, Nakladatelství Československé akademie věd, Praha 1960, s. 644.

²¹ Srov. *Kázání I*, s. 3.

²² Srov. *Kázání II*, s. 168. *Kázání III*, s. 63.

²³ Srov. *Kázání I*, s. 114-125. *Kázání II*, s. 250-253. *Kázání III*, s. 101, 243, 257.

²⁴ Srov. *Kázání I*, s. 56.

²⁵ Srov. *Kázání III*, s. 274.

²⁶ Srov. *Kázání I*, s. 82.

²⁷ Srov. *Kázání III*, s. 77, 89, 101.

Uvědomuje si, že venkov prochází krizí,²⁸ poukazuje i na sociální aspekt křesťanského náboženství²⁹ a uklidňuje touhu farníků po moci a bohatství.³⁰ Jeho vlastenectví se v díle odráží kladným vztahem k panovníkovi, když jej dobře hodnotí,³¹ ale i vyzdvižením příkladu sv. Václava, kterého mají farníci následovat v jeho lásce k vlasti.³² I když umí poukázat, že i v církvi kvete špatný koukol,³³ rozlišuje mezi hříšnými lidmi a svatým posláním církve.

---

²⁸ Srov. *Kázání II*, s. 182.

²⁹ Srov. *Kázání I*, s. 59. *Kázání II*, s. 33, 40. *Kázání III*, s. 195.

³⁰ Srov. *Kázání III*, s. 204.

³¹ Srov. *Tamtéž*, s. 17, 220.

³² Srov. *Tamtéž*, s. 248.

³³ Srov. *Kázání I*, s. 105.

2 Seznámení s tvorbou Františka Alexandra Rokose

V této práci se chceme věnovat především kázáním. Rokos byl znám také svou bohatou básnickou a katechetickou činností. Rádi bychom stručně představili i další jeho tvorbu, nejen náboženskou.

2.1 Náboženská tvorba

Rokosova díla jsou hlavně náboženského charakteru. Mezi jeho významné počiny řadíme i *Pastvu duchovní* a *Kázání*. Při seznámení se s jeho díly využijeme recenzí, které do ČKD psali jeho vrstevníci, známí teologové Vincenc Zahradník a Jan Valerián Jirsík.³⁴

V době 1. poloviny 19. století, kdy Rokos publikuje, je kazatelská činnost značně rozšířena. Její přínos spočívá v pastorační i jazykové rovině. Mezi autory nedělních a svátečních kázání, jejichž díla vyšla knižně, řadíme např. Vojtěcha Nejedlého (1772-1848), Václava Viléma Václavička (1788-1862), Františka Friče (1786-1847) a již zmíněné recenzenty Rokosových děl, Vincence Zahradníka (1790-1836) a českobudějovického biskupa Jana Valeriána Jirsíka (1798-1883).³⁵

Nákladem Jana Hostivíta Pospíšila v Praze a v Hradci Králové vyšla mimo jiné také následující kazatelská literatura: *Kříž Ježíše Krista v šesteru postních kázání* od Šebestiána Šedivého, kaplana u sv. Apolináře v Praze; *Kázání nedělní* a *Kázání postní* od Josefa Čeňka z Vartenberku, doktora v libomudrctví a děkana kapituly salzburské; *Postní kázání* od Josefa Jiřího Stránského, biskupského vikáře a děkana velišského; *Sedmnáctero kázání postních, svátečních i příležitostných* od Ignáce Feigerleho, profesora bohosloví na vídeňské univerzitě a *Řeči pastýřské* od Josefa Jakoubka.

---

³⁴ V době psaní této práce vznikají i diplomové práce věnující se těmto autorům.

³⁵ Srov. POSPÍŠIL, C. V., *Různé podoby české trinitární teologie a pneumatologie 1800-2010: Tvářnost české katolické trojiční teologie a pneumatologie 1800-1989*, s. 162-172.

S dalšími autory a díly jsme obeznámeni díky výčtu vydaných děl tohoto nakladatele, kde jsou autoři krátce představeni.³⁶

2.1.1 Kázání

Celý název díla je *Kázanj na wssecky neděle a swátky w roce připadagjcj*.³⁷ Pro snadnější orientaci v práci budeme uvádět zkratku *Kázání*. Dílo je rozděleno do tří svazků. První díl *Kázanj [...]: Prwnj polowice nedělních kázanj (Kázání I)* vychází roku 1836. Druhý díl *Kázání [...]: Druhá polowice nedělních kázanj (Kázání II)* roku 1838 a *Kázání [...]: Swátečnj kázanj (Kázání III)* roku 1839.

Vincenc Zahradník představuje Rokosovo *Kázání* jako dílo, v němž je vše vyloženo jasně a srozumitelně, kde se užívá mnoho příkladů z Písma svatého, od svatých otců a také ze své praxe.³⁸ Nezapomíná chválit, že Rokos zná dobře svůj mateřský jazyk a umí psát česky: „[...] řeči dotýče, kterouž psána jsou kázání tato, s velikou radostí pravím, že autor jich jest jeden z těch, jenž otcovský jazyk svůj znají a česky psáti umějí.“³⁹

Kázání I obsahuje celkem 27 řečí od 1. neděle adventní do 6. neděle velikonoční. Nebudu vypočítávat všechna, ale názvy nám mohou poskytnout první pohled na toto dílo. Jedná se o kázání: *Že se Bůh ani ve své bytnosti, ani ve svých úsudcích nemění. Proč a jak přikázání Boží plniti máme? Jak se má stav manželský nastoupiti, aby se podařil? Proč Bůh také některé nepochopitelné nám věci zjeviti ráčil? Jaké království zde Ježíš založil? a O vlastnostech modlitby*. Kazatelská činnost je zaměřena i na otázky všedního života. Ujišťuje staré, že jejich utrpení má smysl, rodičům poskytuje rady ve výchově dětí, snoubencům doporučuje jak přistupovat ke svátosti manželství. Škodlivosti zahálky věnuje jednu nedělní homilii.⁴⁰

---

³⁶ Srov. *Kázání III*, s. 283-284.

³⁷ Rokos dílo věnuje faráři Václavu Michalu Pešinovi, kterého ve věnování řádně chválí. Srov. *Kázání I*, předmluva – věnování.

³⁸ Srov. *ČKD 1836/3*, s. 619-622.

³⁹ *Tamtéž*, s. 621.

⁴⁰ Srov. *Kázání I*, s. 270-272.

Kázání II obsahuje celkem 24 řečí od 1. neděle po Svatém Duchu do 22. neděle po Svatém Duchu. Zde se více jedná o kázání v mezidobí. Vybízí farníky, aby chodili vždy do svého farního kostela a aby se uměli slitovat nad druhými podle Ježíšova příkladu. Vysvětluje, v čem náleží pokání a jak si člověk v opilosti škodí. Nevyhýbá se ani politickým tématům a osvětluje farníkům, proč se mají platit daně.⁴¹

Kázání III obsahuje celkem 26 řečí. Tato kázání jsou seřazena chronologicky k příležitostem slavností a významných dnů církevního roku. Nacházíme zde 7 mariánských kázání, 6 christologických, 2 kázání o Duchu svatém a jedno trinitární. Dále jsou zde obsaženy promluvy ke svátkům sv. Štěpána, sv. Jana Nepomuckého, svatých Petra a Pavla, andělů strážných, sv. Václava a slavnosti Všech svatých a Vzpomínce na všechny věrné zemřelé.⁴²

2.1.2 Struktura Kázání

Kázání nejsou příliš dlouhá, ale to neznamená, že by byla obsahově prázdná či marná, právě naopak. Na úvod je citovaný verš z Písma, který se četl při evangeliu. Autor představí situaci, o které evangelium vypovídalo, a připodobní ji posluchači, aby si dovedl představit, co se událo. Kázání je rozděleno na dva oddíly, členění je logické a nenásilné. Před prvním oddílem většinou bývá krátká modlitba, kterou autor prosí o Ducha svatého, aby jeho řeč měla užitek. Krátce představí oba oddíly. Po oddílech následuje rekapitulace – závěrka, která shrnuje ty nejdůležitější myšlenky. Ty jsou vypracovány s největší péčí a obsahují mnoho srdečnosti a dovedou proniknout hluboko do srdce věřících.⁴³

Některým tématům jsou věnovány až 3 oddíly. Jedná se o kázání na pátou neděli postní *O témž předmětu. Pokračování a doplnění*, které je pokračováním kázání ze 4. neděle postní *O přípravě k hodnému přijímání*

---

⁴¹ Srov. Kázání II, s. 256-258.

⁴² Srov. Kázání III, s. 281-282.

⁴³ Srov. ČKD 1836/3, s. 619-622.

nejsvětější svátosti oltární. Dále na 2. neděli velikonoční, kde se věnuje povinnostem farníků ke svému duchovnímu správci. Kázání 11. neděle po Svatém Duchu nese název: *Že rozumný tvor svého stvořitele chváliti má*. Na den všech svatých káže *O tom, na čem se naše naděje na věčný život zakládati má*. Nejdelší kázání je o andělech ze dne svatých andělů strážných.

2.1.3 *Pastva duchovní*

Toto dílo je souborem čtyř svazků. Dílo je dostupné v elektronické formě, v digitální knihovně Kramerius. Celek se nazývá: *Pastwa duchownj pro owce z prawého owčince Kristowa, obsahujcjc w sobě: Katechetické řeči k vzdělávánj všech katoljků, obzwláště pak lidu wenkowského, we swatém náboženstwjc*. Dále budeme užívat jen zkrácené označení *Pastva*. Z názvu vyplývá, že se jedná o publikaci určenou ke vzdělání prostých lidí. Mají ji využívat především mladí kaplani, kteří ukončili svá studia a jsou zasazeni do pastorage. Ačkoliv je spis psán pro kněze, mohou jej číst i laici, aby zdokonalili svou víru a nacházeli v něm i pohnutky ke zdokonalení svých mravů. Potřeba vzdělávat prostý lid ve víře vychází z nařízení Tridentského koncilu.⁴⁴

Dílo má úzkou souvislost s *Tridentským katechismem*. Rokos pravděpodobně vycházel z německé verze z roku 1568.⁴⁵ *Pastva* je ve své podstatě rozšířený výklad katechismu. Původní záměr byl vydat pouze dva díly, ale z důvodu, že nechtěl některé téma opomenout, byl nucen dílo rozšířit na díly čtyři. V předmluvě zmiňuje spis, který mu byl východiskem a jenž schválily dvě konzistoře (augustenská a eichtsädtská).⁴⁶ Tento spis však není pojmenován. Rokos si je vědom, že pouze v pečlivém poslouchání kázání

---

⁴⁴ Srov. *Pastva I*, s. II. *Iidem etiam saltem Dominicis et aliis festibus diebus pueros in singulis parochiis fidei rudimenta et obedientiam erga Deum et parentes diligenter ab iis, ad quos spectabit, doceri curabunt. (Sess. 24. De reform. cap. 4.)* (Oni (biskupové) ať se postarají, aby alespoň o nedělích a ostatních svátečních dnech byly v jednotlivých farnostech děti pečlivě vyučovány těmi, kterých se to týká, v základech víry a v poslušnosti Bohu a rodičům. (24. zasedání, O reformě, kapitola 4.)).

⁴⁵ Srov. POSPÍŠIL, C. V., *Různé podoby české trinitární teologie a pneumatologie 1800-2010: Tvářnost české katolické trojiční teologie a pneumatologie 1800-1989*, s. 200.

⁴⁶ Srov. *Pastva I*, s. III.

farníci nemohou být plně seznámeni s články víry, které mají být základem pro výstavbu mravoučné oblasti kákání, ale jsou v homiliích spíše zanedbávány.

První vydání této monografie je z roku 1828, jak nám to dosvědčuje zmínka v ČKD 1828/2. Tato publikace má název ještě rozšířen o dovětek *bud' ve vesnicích nebo v chrámu Páně*.⁴⁷ Celá *Pastva* byla vydávána postupně po dílech. O popularitě tohoto díla svědčí skutečnost, že první díl byl vydán ještě v druhém, rozšířeném vydání, roku 1843. V tomto druhém vydání nacházíme 27 řečí. Pro příklad uvádím jen některé: *O Bohu, O slovu Božím, O znamení svatého kříže, O nesmrtelnosti lidské duše, O stvoření světa, O přehořkém umučení a smrti Pána našeho Ježíše Krista atd.* Rokos vše potvrzuje Písmem svatým, učením církve a spisy církevních otců. Jeho řeči jsou vedeny homiletickým duchem.⁴⁸

Vydání druhému a třetímu dílu ztížila cestu skutečnost, že se Rokos přestěhoval do osad, kde se mluvilo německy. Druhý díl *Pastvy* obsahuje 25 řečí. Autor se zde věnuje nejvíce modlitbě a pobožnostem. Ve třetím díle nacházíme 20 řečí, které se věnují hlavně církevním příkázáním a svátostem.⁴⁹

Díl čtvrtý byl vydán roku 1848. Tento díl má 163 stran. Význam tohoto díla podávají slova: „*A protož netřeba jest, slov šířiti o tomto posledním dílu, kterýž rovně každou dobrou vlastností jest tak zřetelný, jako první jeho tři předchůdcové.*“⁵⁰ Zajímavé a důležité je, že autor tento díl doplňuje rejstříkem. Nechybí ani zmínka o nakladateli panu Spurném, který chtěl zvelebit českou literaturu a oproti jiným, brakovým, německým dílům, ustanovil za *Pastvu* skromnou cenu, aby k ní mělo přístup mnoho lidí.⁵¹

Toto dílo vzniklo, aby vyučilo křesťanský lid ve víře. Je potřeba, aby se lid pilným cvičením zdokonaloval ve svých náboženských znalostech. Je to soubor katechezí, určený jako pomůcka, zvláště pro mladé duchovní. Důkazem oblíbenosti je, že všechny výtisky byly rychle rozebrány.

---

⁴⁷ Srov. ČKD 1828/2, s. 336.

⁴⁸ Srov. ČKD 1843/4, s. 706-711.

⁴⁹ Srov. ČKD 1846/4, s. 739-741.

⁵⁰ Srov. ČKD 1848/3, s. 131.

⁵¹ Srov. *Tamtéž*, s. 132.

2.1.4 Struktura *Pastvy*

Sám Rokos vysvětluje farníkům jak budou setkávání probíhat a jakou strukturu budou mít. Představuje co jsou cvičení, komu jsou určena a jak se mají přijímat. Cvičení jsou sestavena, aby jim farníci lehce rozuměli. Důležité je, aby pečlivě naslouchali a snažili se co nejvíce zapamatovat. Narozdíl od kázání, kdy musí pouze pasivně poslouchat, jsou při cvičeních tázání a mohou se také kdykoliv, na něco čemu nerozuměli, zeptat. Autor je vybízí k aktivní spolupráci. Cvičení mají být vedena v přátelském duchu. Budou se věnovat svatým pravdám, o kterých hovořil Ježíš. Cílem cvičení je naučit se jakým způsobem mohou farníci sloužit Bohu a jak se stát blaženými.⁵²

Jednotlivá témata v *Pastvě* mají podobnou strukturu. Rokos představí hlavní oblast, které se bude věnovat. Krátce připomene o čem se mluvilo naposledy a představí téma, které bude následovat. Ke konci úvodní řeči si položí dvě nebo tři hlavní otázky. Poté se přesune k první otázce, kterou ještě rozdělí na dvě až tři otázky a hned je začne vysvětlovat. Takto postupuje u všech hlavních otázek. Ve výkladové části se opírá o slova Písma svatého. Převážně čerpá z evangelií a listů svatého apoštola Pavla. V závěru cvičení vše podstatné shrne a promluvu zakončí povzbuzením ke konání dobra a krátkou modlitbou.

2.2 Poezie

Již ve 26 letech vydal knižně duchovní epos o pěti zpěvech *Ivan*. Dílo bylo psáno v časoměrných hexametrech. Hlavní hrdina byl chorvátský králevic, který vše opustil, aby mohl žít jako poustevník nedaleko Loděnice. Rokos převzal látku od Hájka a svůj lokální patriotismus dále rozváděl.⁵³ Bohužel jeho tvorbu zkritizoval vrstevník František Ladislav Čelakovský

---

⁵² Srov. *Pastva I*, s. 10-11.

⁵³ Srov. JAKUBEC, M., *Dějiny literatury české II.: Od osvícenství po družinu máje*, s. 642.

(1799-1852), když ve svém dopise svému příteli, básníkovi, Josefu Vlastimilu Kamarytovi (1797-1833) napsal, že „*je to miserie*“.⁵⁴

Dvě známé Rokosovy básnické sbírky jsou *Básně* a *Smišené básně*. Zde jsou námětem legendární a baladické motivy. K nim přibyly i dobově oblíbené lyrické žánry, zvláště sonet a elegie.⁵⁵ Elegie psal časosběrným distichem.⁵⁶ Sbírkou *Básně* věnoval důstojnému pánu Josefovi Fojtovi, kanovníku královské kaple Všech svatých na Pražském hradě, arcibiskupskému notáři, tajemníkovi slánského vikariátu a děkanu tachlovskému.⁵⁷

Autor svou lásku k poezii ukázal i tím, že použil svou básnickou tvorbu do kázání. Touto básní zakončuje kázání na první neděli po Zjevení Páně, které nese název: „*Co mají rodičové činiti, aby jejich dítkám blaze bylo?*“ Pro přiblížení Rokosovy poezie je uvedena následující ukázka v originální podobě:

„Jaká radost, jaké plesání
Bude při budoucím shledání,
Tam, w twé vlasti nad hvězdami,
Otče! Matko! když pak s vámi
Budou dítky „u studnice života
Proudem rozkoši se napájet.“ (Žalm 35, 9.)
Žádná těžkost, žádná soužit lopota
Nebude vás, ani vaše děti.
„Od té chvíle“
Wždy jen mile,
Jak dí Jan w swém zjevení

„Budete již odpočívát,“ (14, 13.)
Na swého se Pána díwat
Pro swé skutky spasení. –
Kýžby každý otec s matkou následoval
Tebe, ó Maria! s dobrý Josefem!
Kýžby k swému plodu tak se měl chowal,
Jako wy jste zacházeli s Ježíšem! –
k příslušnému dítek wychování,
Proste, rodičům ať požehnání
Ten dá, jenž jest wší milosti pramen,
O to wroucně wzywáme vás – Amen.“⁵⁸

⁵⁴ Srov. 25. června – svátek svatého Ivana, *Tři habry* [on-line] Dostupné z <http://trihabry.sweb.cz/patroni.html>, [2012.11.12].

⁵⁵ Srov. OTRUBA, M., *Lexikon české literatury 3/II P-Ř*, s. 1268.

⁵⁶ Dvojverší.

⁵⁷ Srov. ROKOS, F. A., *Básně Františka Alexandra Rokosa*, s. 3.

⁵⁸ *Kázání I*, s. 74.

2.3 Rokosova próza

Z prózy jsme dohledali dílo s názvem *Povídky pro vlasteneckou mládež a její milovníky*.⁵⁹ Pro tento druh literatury je typické propojení katolické věrouky s dobovým literárním kánonem.⁶⁰ Rokos se snaží poukázat na škodlivé důsledky různých neřestí a varovat před nimi. Úkolem povídek je ukázat nebezpečnost nesprávného jednání. Chtějí poskytnout mladým křesťanům návod, jak žít správně podle Božího záměru. Motivy povídek pravděpodobně čerpal ze své bohaté pastorační činnosti. Podobné povídky byly v době národního obrození žádanou literaturou, především mezi mladými. Kniha je také napsána švabachem.

Jeho próza odrážela potřeby své doby, především ve snaze uvědomit si důležitou roli vlastenectví. Rokos se více zaměřoval na poezii a populárně naučnou literaturu. I když vydal knižně jen jeden soubor povídek, můžeme se domnívat, že některé povídky byly vydávány na pokračování také v různých obrozeneckých časopisech.

---

⁵⁹ Srov. KELNAR, A., *Historický kalendář květen 2012*. Církev.cz [on-line]. Dostupné z <http://tisk.cirkev.cz/res/data/145/016385.pdf>, [2012.11.12].

⁶⁰ Srov. OTRUBA, M., *Lexikon české literatury 3/II P-Ř*, s. 1268.

3 Christologie Františka Alexandra Rokose

Díky předcházejícím kapitolám jsme si objasnili a přiblížili Rokosův život a jeho dílo. Tato kapitola nás uvádí do christologie, což je ta část křesťanské teologie, která se věnuje tajemství osoby a díla Ježíše. Základem pro porozumění obsahu christologie je znalost historické postavy a životního příběhu Ježíše z Nazareta, jenž je předpokladem pro správné chápání obsahu christologických titulů. Vedle problematiky zkoumání christologických titulů a znalosti příběhu Ježíše je především nutná víra v Ježíše, ve kterém se naplňují přísliby dané starozákonnímu Božímu lidu, bez které lze sice hovořit o Ježíši z Nazareta z hlediska různých vědeckých disciplín např. historie, sociologie, religionistiky, psychologie atd., ale nejedná se o pravou christologii, která je součástí vědy víry, teologie.⁶¹

V této kapitole se budeme věnovat analýze christologických titulů, jenž užíval Rokos ve svém díle, zejména těm nejčtetnějším. Druhá část je zaměřena na vybrané kapitoly tajemství Ježíšova života.

3.1 Christologické tituly

K lepšímu porozumění Rokosovy christologie nám pomůže analýza takzvaných christologických titulů. Uvedeme si jejich frekvenci a v jakém kontextu je Rokos aplikoval. Jejich zkoumání představuje významnou složku novozákonní christologie.⁶² Protože se jedná o kázání věnovaná prostým lidem, dá se očekávat, že jejich význam nebude Rokos plně vysvětlovat a některé tituly mohou splývat. Často jsou označení Ježíše spojená a při vyjádření jeho osoby užívá dva či dokonce tři tituly vedle sebe, pravděpodobně za účelem jejich zdůraznění. Z toho soudíme, že si autor uvědomuje velikost Ježíšovy osoby, kterou nelze snadno vyjádřit. „*V novozákonních spisech je Ježíš označen zhruba padesáti tituly.*“⁶³ Během

---

⁶¹ Srov. POSPÍŠIL, C. V., *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, s. 19.

⁶² Srov. *Tamtéž*, s. 76.

⁶³ *Tamtéž*, s. 77.

četby jsme v kázáních narazili na více než čtyřicet titulů, které Rokos aplikoval na Ježíše. Problematika užívání christologických titulů spočívá ve své rozsáhlosti. V této práci se chceme dotknout pouze pro nás klíčových otázek spojených s tímto tématem. Pokusíme se některé z nich více rozvinout. Ty, jejichž počet je malý, pouze představíme.

3.1.1 Syn Boží a Jednorozený Syn

Použití titulu *Syn Boží a Jednorozený Syn* jsme rozdělili do čtyř celků. Největší skupinu zaujímají ty, které dokládají Ježíšův blízký vztah k Otci a odvolávají se na jeho autoritu. Označení *Syn Boží* se vyskytuje v této souvislosti 39x a *Jednorozený Syn* 11x. Posilují a podtrhují i důležitost Ježíšovy autority, který o sobě nikdy neprohlásil, že je *Syn Boží*.

Druhou velkou skupinou výroků o Kristu jako o *Božím Synu* (20x) a *Jednorozeném Synu* (7x) nacházíme při popisu a odvolání se na událost vtělení a popis Ježíšova božství. Událost vtělení je spojena i s osobou Panny Marie, která je představována velmi často jako matka *Syna Božího*.⁶⁴

Označení *Syn Boží* (6x)⁶⁵ a *Jednorozený Syn* (4x)⁶⁶ se vztahovalo i k popisu vykupitelské činnosti zvláště v souvislosti s událostmi umučení a smrti Ježíše. Není překvapivé, že tento titul je nejčtenější v kázání na Velký pátek, kde je zmíněn 4x.⁶⁷

Časté je i citování biblických odkazů. Rokos nejvíce zdůrazňuje Boží lásku k lidem ze svědectví Písma: „*Neboť tak Bůh miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.*“ (Jn 3, 16)⁶⁸ Tituly *Syn Boží* a *Jednorozený Syn* užívá při zmínce o následujících textech: (Mt 1, 21),⁶⁹ (1Pet 1,7),⁷⁰ (Jn 1, 14)⁷¹ a (Kol 1, 18).⁷²

⁶⁴ Srov. *Kázání I*, s. 116, 197, 205. *Kázání III*, s. 64, 67, 189 2x, 191, 192, 194, 199, 213, 222, 229.

⁶⁵ Srov. *Kázání II*, s. 56. *Kázání III*, s. 80, 81, 82, 83, 99.

⁶⁶ Srov. *Kázání I*, s. 60. *Kázání II*, s. 206. *Kázání III*, s. 125, 170.

⁶⁷ Srov. *Kázání I*, s. 80-83.

⁶⁸ Srov. *Kázání II*, s. 216, 243. *Kázání III*, s. 19, 23, 157.

⁶⁹ Srov. *Kázání II*, s. 64.

⁷⁰ Srov. *Kázání III*, s. 83.

⁷¹ Srov. *Tamtéž*, s. 16.

⁷² Srov. *Tamtéž*, s. 92.

V *Pastvě* se Rokos věnuje tématu Božího synovství v kapitole *O Ježíši Kristu, co jest*. Zde popisuje rozdíl mezi lidským synovstvím a božským synovstvím a dále dodává:

„[...] ale Ježíš Kristus jest takovým Synem božím, že jest s Otcem jedné bytnosti a přirozenosti, a proto všemohoucí, vševědoucí, nejsvětější a nejvyšší spravedlivý, ano abych zkrátka řekl: Ježíš Kristus má ty samé dokonalosti, jako Bůh Otec.“⁷³

3.1.2 Pán

Problematika užití tohoto titulu v Rokosových kázáních vychází již z jeho mnohoznačnosti hlavně v profánním smyslu. Mohli se jím označovat bohové a bohyně a jednalo se i o jeden z císařských titulů. Může označovat dokonce majitele otroka a především jakéhokoliv držitele moci.⁷⁴ S posledním se plně Rokos ztotožňuje, když často Ježíše jako *Pána* označuje za osobu velmi váženou, která má moc nad námi panovat a skutečně ji uplatňuje. Tuto moc vykonává s moudrostí, láskou a spravedlností, narozdíl od jiných, kteří svou „světskou“ moc zneužívají. Ježíš moc získal od Otce a také se na ni odvolává: „*Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi.*“ (Mt 18, 18b)⁷⁵

Septuaginta užívala titul *Pán* při překladu slova *Adonai* a *JHWH*. Označení Ježíše jako *Pána* muselo být velice účinné, uvědomíme-li si, že tímto slovem v ní byl označován pouze Hospodin, Bůh Izraele. V podobné souvislosti jako svatý Pavel používá s odkazem na Ježíšovo božství tento titul i Rokos. Zde se dá rovněž říci, že původně funkcionální titul se stává hlavní výpovědí o bytí Ježíše a jeho božském původu.⁷⁶

Užití tohoto titulu je často spojeno se jménem Ježíš nebo s titulem *Kristus*. K označení Ježíše se často užívalo oslovení *Pán* v různých kombinacích, z nichž nejčastější je *Pán Ježíš*, *náš Pán* a *Kristus Pán* (18x).

Tento titul se vztahuje na celý Ježíšův život od narození, přes veřejné působení až po zmrtvýchvstání a nanebevstoupení. Často je tento titul užíván

⁷³ *Pastva I*, s. 107.

⁷⁴ Srov. POSPÍŠIL, C. V., *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, s. 82.

⁷⁵ Srov. *Pastva I*, s. 109-110.

⁷⁶ Srov. POSPÍŠIL, C. V., *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, s. 82-83.

jako projev úcty k Ježíši a zdůrazňuje jeho důstojnost. Velmi často (21x) odkazuje na Písmo svaté. Nechybí ani přímý vztah, který se odráží především v modlitbě, kde je oslovení *Pane* vyjádřeno (10x).

3.1.3 Kristus – Mesiáš

Kristem, neboli *Pomazaným* se označuje Ježíš proto, že zastával na zemi trojí úřad. Jedná se o úřad královský, kněžský a prorocký. Takovým označením *Krista* potvrzujeme, že on byl tím, ve kterém se tyto úřady plně spojily a naplnily. Ježíš se stává tím největším a nejblaženějším prorokem, knězem a králem. Tyto funkce a jejich rozdělení Rokos objasňuje podrobněji dále.⁷⁷

Rokos v převážné většině neužívá titulu *Kristus* samostatně, ale spíše ve spojení se jménem Ježíš (54x). Uvědomíme-li si, vysokou frekvenci tohoto označení v Novém zákoně, a to převážně v pavlovských listech, není divu, že i Rokos, který čerpá z pavlovské teologie, tohoto titulu užívá. Podobně jako svatý Pavel, užívá Rokos tento titul hlavně v souvislosti s naplněním starozákonních příslibů (33x).⁷⁸

Z hebrejštiny odvozené a počestěné slovo *Mesiáš* Rokos užívá celkem 17x. Z toho je však devět zmínek o *Mesiáši* vztaženo k mylným představám lidu, který očekával politického *Mesiáše*. Ježíšovo pravé mesiášství pochopili správně během jeho pozemského života Simeon s Annou v chrámu, když byli svědci obětování. K tomu poznání je přivedl Duch svatý. Další osoba, která si byla vědoma Ježíšova mesiášství je Jan Křtitel.⁷⁹ Rokos nezmiňuje již apoštola Petra, který Ježíše také vyznává jako *Mesiáše*. (Srov. Mk 8, 27-30)

Ve způsobu Rokosova vyjadřování o Ježíši můžeme poukázat na skutečnost, že nejen titul *Mesiáš*, ale i *Pán* a *Syn Boží* je spojován s Ježíšovým jménem. Toto nám poskytuje o Ježíši vyšší výpověď, neboť jej

---

⁷⁷ Srov. *Pastva I*, s. 112-113.

⁷⁸ Srov. POSPÍŠIL, C. V., *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, s. 92.

⁷⁹ Srov. *Kázání I*, s. 12, 45.

plně ztotožňuje s jeho úřadem a úkolem, který se nedá od sebe oddělit. Tím se i spojení Ježíš Kristus stává vlastním jménem.⁸⁰

3.1.4 Spasitel

Spasení je vždy Boží záležitostí a starozákonní pojetí, kdy Bůh zasahoval do dějin, je plně respektováno Novým zákonem. Podle gnosticistického učení má člověka spasit moudrost a morální zásluhy. Toto tvrzení podobně jako názory helénistických esoterických kultů, že člověka zachrání nějaká náboženská metoda, je mylné. Spásy můžeme dosáhnout jedině prostřednictvím Božího působení, které se plně projevuje v osobě Ježíše Krista. Z tohoto důvodu můžeme Ježíše označit jako *Spasitele*. I když více než o spasení hovořil Ježíš o Božím království, má užití tohoto titulu svou opodstatněnost.⁸¹

Starý zákon nikdy neztotožňuje *Spasitele* s *Mesiášem*, ale pouze s Hospodinem. V Novém zákoně se titul *Spasitel* aplikuje na Ježíše. Tato funkce, kterou zastával Hospodin, je nyní svěřena Ježíši a tím je podtržen jeho božský statut. Rokos na rozdíl od Starého zákona vždy ztotožňuje *Spasitele* s Ježíšem. Nejlépe si toho všimneme, když vysvětluje posluchačům význam Ježíšova jména: „*Vždyť pak jest toto jméno plno velebnosti, pravé důstojenství Syna Božího dokonale vyjadřující. Jméno Ježíš znamená tolik co Spasitel.*“⁸²

Dvakrát nalézáme vyjádření *Pán a Spasitel*⁸³, podobně jako titul *božský Spasitel*.⁸⁴ Toto opět odkazuje na Starý zákon a označení Boha jako *Spasitele*. Spasitelskou činnost Ježíše si více uvědomíme v modlitbě, kdy Rokos užívá přívlastek *nejblaženější Spasitel*.⁸⁵ Věnuje-li se Rokos úloze *Spasitele*, jakožto toho, jehož utrpením a obětí je nám spása zajištěna, pak nacházíme v tomto

---

⁸⁰ Srov. RATZINGER, J., *Ježíš Nazaretský*, s. 221.

⁸¹ Srov. *Nový biblický slovník*, s. 960.

⁸² *Kázání III*, s. 53.

⁸³ Srov. *Kázání II*, s. 58, 246.

⁸⁴ Srov. *Kázání III*, s. 259, 269.

⁸⁵ Srov. *Kázání I*, s. 200.

kontextu zmínky čtyři.⁸⁶ Včetně výše zmíněné frekvence jednotlivých výskytů je v kázáních titulu *Spasitel* užito pro označení Ježíše celkem 53x.

3.1.5 Syn člověka

Evangelia hovoří, že i když Ježíš přímo neřekl „Já jsem Syn člověka“, přesto tento titul vztahoval sám na sebe. (Mk 8, 27; Mt 16, 13; Lk 12, 8) Dá se říci, že nám tento titul vypovídá o tom, jak se Ježíš vnímal. Podle rozdělení exegetů rozeznáváme tři druhy výroků o *Synu člověka*. První se dotýká pozemského života a moci, druhý výrok se vztahuje k utrpení a třetí pojednává o jeho slávě. Tímto titulem je potvrzeno jeho pravé lidství a Ježíšovo sdělení, že je opravdový člověk.⁸⁷

Rokos jej v kázáních uvádí celkem na jedenácti místech. Pouze jednou se vztahuje k utrpení *Syna člověka*.⁸⁸ Ve spojení s Ježíšovou slávou jej můžeme naleznout na čtyřech místech.⁸⁹ Zbývajících šest výskytů je spojeno s Ježíšovým životem a projevy jeho moci.⁹⁰

3.1.6 Ten nejsvětější

Následující titul úzce souvisí s Ježíšovou svatostí, kterou má od svého nebeského Otce. Rokos užívá často tohoto titulu (5x) pro zdůraznění kontrastu mezi zlým jednáním lidí,⁹¹ obzvláště farizejů, a Ježíšovy mírné, trpělivé odpovědi na nespravedlnosti, se kterými byl nucen se potýkat. Posluchači jsou vyzváni, aby se stávali stále lepšími, i když se jim děje křivda. Rokos jim předkládá Ježíše za vzor a vybízí je k přemýšlení: „*Jakých pomluv snesl sám ten nejsvětější, kterého kdy země nosila, Ježíš Kristus!*“⁹² „*A jakých pomluv snášel sám ten Nejsvětější, Kristus Ježíš?*“⁹³ O Ježíšově svatosti vypovídá taktéž mimo události vtělení volba Marii Panny – nejčistší nádoby, do které

⁸⁶ Srov. *Kázání II*, s. 58, 66. *Kázání III*, s. 133, 170.

⁸⁷ Srov. POSPÍŠIL, C. V., *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, s. 78.

⁸⁸ Srov. *Kázání III*, s. 83.

⁸⁹ Srov. *Kázání I*, s. 10, 24. *Kázání III*, s. 28, 211.

⁹⁰ Srov. *Kázání I*, s. 107, 235. *Kázání II*, s. 246. *Kázání III*, s. 22, 25, 82, 253.

⁹¹ Srov. *Kázání I*, s. 109, 175, 201. *Kázání II*, s. 6, 30.

⁹² *Kázání I*, s. 109.

⁹³ *Kázání II*, s. 6.

se ráčil vtělit,⁹⁴ i jeho láska k potřebným, kterou projevil na svatbě v Káni Galilejské.⁹⁵

Nevinnost a svatost Ježíšovy osoby je připomenuta na dvou místech v postních kázáních. Jedná se o první neděli, kdy navazuje na evangelijní úryvek o pokušení na poušti.⁹⁶ (Mt 4, 1-11) Druhý příklad nacházíme v kázání na třetí neděli adventní, kdy je znovu připomenuta Ježíšova láska k nepřátelům a jeho trpělivost při snášení odmítnutí, urážek a ponižování. Zde Rokos nalézá i shodu s dobrým chováním Josefa Egyptského, který se nemstil svým bratrům, že jej prodali do otroctví.⁹⁷ (Gn 39-42)

3.1.7 Mistr

Tento titul má svoji vypovídací hodnotu, i když není psán s velkým počátečním písmenem. Nový zákon jej užíval spíše ve vztahu Ježíše k více lidem než k jednotlivcům. Užití bylo projevem vážnosti, úcty a kladného vztahu učedníků a dalších Ježíšových stoupenců. Podobně jako titul *Učitel* vypovídá oslovení *mistrě* o charakteristické činnosti Ježíše.⁹⁸

O Ježíši jako *mistrovi* se Rokos zmiňuje 31x, z toho 25x se tento výraz vztahuje k Ježíšovým učedníkům. Při kázání, věnující se kněžskému povolání, připodobňuje kněze k učedníkům a dvakrát zde používá spojení *božský mistr*.⁹⁹ Kromě kněží se mají učedníky stávat, a Ježíše ve svém každodenním povolání následovat, i řadoví věřící, když jim Ježíše představuje jako *nebeského mistra*¹⁰⁰ nebo *mistra a učitele*.¹⁰¹ Ve svých kázáních často předkládá otázky ke zpytování svědomí a Ježíše jim v nich předkládá jako jejich mistra (2x).¹⁰²

---

⁹⁴ Srov. *Kázání III*, s. 4.

⁹⁵ Srov. *Kázání I*, s. 234.

⁹⁶ Srov. *Tamtéž*, s. 155.

⁹⁷ Srov. *Tamtéž*, s. 183.

⁹⁸ Srov. *Nový biblický slovník*, s. 417.

⁹⁹ Srov. *Kázání I*, s. 228, 230.

¹⁰⁰ Srov. *Kázání III*, s. 26.

¹⁰¹ Srov. *Kázání I*, s. 15.

¹⁰² Srov. *Kázání III*, s. 80, 163.

3.1.8 Pastýř

Žalm 23 je krásným svědectvím o Bohu, který se dovede postarat o svůj lid. Podobně jako je nazván Bůh Otec, tak se označuje za pastýře sám Ježíš: „*Já jsem dobrý pastýř. Dobrý pastýř položí svůj život za ovce.*“ (Jn 10, 11) Na tento úryvek Rokos odkazuje při všech pěti užitích tohoto titulu.¹⁰³ Tento verš mu slouží jako odrazový můstek při uvedení tématu kněžství. Pán již viditelně ve své církvi nepřebývá, ale stále se o ní stará, když jí posílá biskupy a kněze, kteří jeho pastýřskou službu přijímají.¹⁰⁴

V dnešních kázáních často slyšíme v souvislosti s kněžským posláním o důležité úloze Panny Marie, která má být knězi vzorem v následování Krista. Ta ho má učit, jak má správně plnit své poslání.

„Podivuhodný příklad takovéto učenlivosti mají stále před sebou v blahoslavené Panně Marii, která se pod vedením Ducha svatého zcela zasvětila tajemství lidského vykoupení. Tuto Matku nejvyššího a věčného Velekněze, Královnu apoštolů a záštitu své služby, ať kněží uctívají a milují synovskou oddaností.“¹⁰⁵

Rokos Marii nikdy ve svých kázáních nezmínil v souvislosti se svátostí kněžství. To je pochopitelné z toho důvodu, že mezi posluchači na vesnici neočekával mnoho povolání ke kněžství. Z kázání víme, že si Marie Rokos velmi vážil a že ji vroucně miloval.

3.1.9 Král

Jelikož ústředním tématem celého Ježíšova kázání je podle synoptických evangelií království Boží neboli nebeské království, budeme se zabývat i užitím titulu *král*.¹⁰⁶

V kázáních Rokos zmiňuje Ježíše jako *krále* na sedmnácti místech. Trojí zmínka o *židovském králi* se vztahuje k Ježíšovu narození.¹⁰⁷ Nejvíce výskytů (6x) nalzáme v kázání na Květnou neděli, kde je hlavním tématem

¹⁰³ Srov. *Kázání I*, s. 221, 222. *Kázání II*, s. 18. *Kázání III*, s. 49, 82.

¹⁰⁴ Srov. *Kázání I*, s. 222. *Kázání II*, s. 19.

¹⁰⁵ PAVEL VI., *Presbyterorum ordinis*, čl. 18.

¹⁰⁶ Srov. *Nový biblický slovník*, s. 531.

¹⁰⁷ Srov. *Kázání III*, s. 38, 40, 199.

Boží království. Radost z Ježíšova příjezdu do Jeruzaléma vysvětluje Rokos jako důsledek mylné představy lidu o jeho „pozemském“ království. Ježíš do Jeruzaléma nezamýšlel přijet s obrovskou slávou, se kterou přijížděli vítězové po boji, ale naopak jako *král tichý*. Z tohoto důvodu, že nenaplil židovské představy, byla jejich radost po pár dnech obrácena ve zlost, když na Piláta volali, aby Ježíše nechal popravit.¹⁰⁸

Správné chápání Ježíše jako *krále* měl Jan Křtitel, který hlásal, že Boží království je blízko: „*Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské.*“ (Mt 3, 2). Při líčení velikosti Mariiny víry, je také tato žena Rokosem označena jako ta, která je i přes problémy, s nimiž se během Ježíšova života potýká, stále přesvědčena, že její syn Ježíš je *král králů*.¹⁰⁹ Tuto formulaci použil Rokos i při poukázání na to, že toho nejvzácnějšího hosta, který je *král králů*, můžeme přijmout v eucharistii.¹¹⁰

Rokos uvádí příklad, že lidé mají v uctivosti vyslance zemských mocnářů a pozemských králů, ne pro jejich osobu, ale pro osobu toho koho zastupují. Z důvodu že kněží zastupují *nebeského krále*, má je lid ctít, i kdyby se u nich vyskytla nějaká nedokonalost. Na tomto místě Rokos kritizuje generalizaci, která při přestupku jednoho kněze vrhá špatný stín na celé duchovenstvo. Čest knězi není prokazována z důvodu jeho svatosti, ale z důvodu svatosti toho, který ho posílá a tím není nikdo jiný než sám Ježíš.¹¹¹

3.1.10 Učitel

S označením *Učitel* se v Rokosových kázáních setkáváme na 25 místech. Rokos si dobře uvědomuje důležitost tohoto titulu a používá k němu rozšiřující přívlastky. *Nebeským učitelem* označuje Ježíše, který oznamuje, že svůj zákon založil na lásce k Hospodinu s odkazem na přikázání lásky: „*On mu řekl: „Miluj Hospodina, Boha svého, celý svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí.“ To je největší a první přikázání. Druhé*

---

¹⁰⁸ Srov. *Kázání I*, s. 204-206.

¹⁰⁹ Srov. *Kázání III*, s. 186.

¹¹⁰ Srov. *Kázání I*, s. 192.

¹¹¹ Srov. *Tamtéž*, s. 224.

je mu podobné: „Miluj svého bližního jako sám sebe.“ (Mt 22, 37-39),¹¹² a který varuje před setrváním ve špatné společnosti, která by člověka mohla zkazit.¹¹³ Ježíš nebyl pouze ten, jenž moralizoval, ale jeho učitelství spočívalo v projevení zájmu o své posluchače a o jeho velké lásce, když se na nimi slitovává.¹¹⁴

Na osmi místech je Ježíš představen jako *božský učitel*.¹¹⁵ Tohoto titulu používá Rokos, když zdůrazňuje exkluzivitu Ježíšova učení, především ve vztahu k tehdejším učitelům zákona. Následujícímu příkladu Ježíšovy učitelské činnosti předchází charakteristika Ducha svatého, který je naším neviditelným učitelem, posvěcovatelem a utěšitelem.

„Ježíš, tento božský učitel náš, oznámil nám na světě viditelně mezi lidmi obcovav jak otcovsky nás Bůh miluje a s námi obmýšlí, vyjevil nám co od nás žádá, naučil nás znáti jeho prozřetelnost, a skrze něho víme také, proč jsme zde na světě.“¹¹⁶

Titul *Učitel* stojící samostatně je užíván pro Ježíše, když se Rokos odvolává na výklad přikázání a podobenství, která nám Ježíš zanechal. O důležitosti Ježíšova učení svědčí i jeho veřejné učení, se kterým neváhal předstoupit před Židy¹¹⁷ a před zástupy. Tento *veřejný učitel* při všem, co hlásal a konal, zjevoval svou slávu a všemi svými skutky prokazoval dobrodiní lidem. To vypovídalo o skutečnosti, že je plný milosti.¹¹⁸ Ačkoliv Rokos nikdy nevztáhl na Ježíše titul *Prorok*, lze z jeho promluv poznat, že Ježíšovu učitelskou funkci spojuje s jeho prorockým posláním.

3.1.11 Beránek

Původní význam beránkovy oběti, kterého pastýři na jaře obětovali za účelem zajištění si přízně bohů, mění starozákonní tradice, která navazuje na události spjaté s vysvobozením Izraelského národa z Egypta. Krev beránka představovala poslušnost lidu, reagujícího na Boží příkaz. Pozdější opakování

---

¹¹² Srov. *Kázání I*, s. 30.

¹¹³ Srov. *Tamtéž*, s. 267.

¹¹⁴ Srov. *Kázání II*, s. 148.

¹¹⁵ Srov. *Kázání I*, s. 135, 249. *Kázání II*, s. 7, 85, 172. *Kázání III*, s. 125 2x, 128.

¹¹⁶ *Kázání III*, s. 128.

¹¹⁷ Srov. *Kázání I*, s. 116.

¹¹⁸ Srov. *Kázání III*, s. 18-20.

tohoto rituálu mělo událost vyvedení z Egypta připomínat, aby na ni lid nezapomenul. Připomínali si, že poslušnost k Hospodinu je v zájmu člověka a vede ke spáse.¹¹⁹ (Ex 12) Jan Křtitel nazývá jako první Ježíše *beránkem Božím*: „[...]Hle, beránek Boží, který snímá hřích světa.“ (Jn 1, 29) Jedná se o narážku na postavu trpícího služebníka, jak představuje Izaiáš. (Iz 52, 13) Ježíšovo ukřižování je vnímáno jako naplnění starozákonního obrazu ritu beránka.¹²⁰

Nejvíce označuje Rokos Ježíše jako *beránka* v kázání na Velký pátek (4x).¹²¹ K tomuto titulu je také vztažena vždy přiřazena charakteristika *beránka*. Rokos užívá převážně spojení *nevinný a neposkrvněný beránek*. Ježíšovu plnou odevzdanost do vůle Otce vystihuje slovním spojením *tichý beránek*, který snáší bolesti na kříži.¹²² Čtyřikrát používá tento titul, když odkazuje na Petrova slova: „Víte přece, že jste z prázdnoty svého způsobu života, jak jste jej přejali od otců, nebyli vykoupeni pomíjitelnými věcmi, stříbrem nebo zlatem, nýbrž převzácnou krví Kristovou. On je beránek bez vady a bez poskrvny [...].“ (1Pt 1, 18-19)¹²³

3.1.12 Ostatní tituly a symboly

V kázáních je použito mnoho dalších označení Ježíše. Je označen za *spravedlivého přítele*,¹²⁴ *přítele*¹²⁵ a *přelaskavého přítele lidstva*.¹²⁶ S odkazem na prolog k Janovu evangeliu užívá Rokos titul *Slovo*.¹²⁷ Při popisu učitelské činnosti jej nazývá: *nejmoudřejší*, který svědčí o nebeském království (Lk 8, 10)¹²⁸ a *nejvyšší moudrostí*, která nemohla být podrobena

---

¹¹⁹ Srov. POSPÍŠIL, C. V., *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, s. 391.

¹²⁰ Srov. *Tamtéž*, s. 395-396.

¹²¹ Srov. *Kázání III*, s. 79-90.

¹²² Srov. *Tamtéž*, s. 86.

¹²³ Srov. *Kázání II*, s. 6, 171. *Kázání III*, s. 83, 266.

¹²⁴ Srov. *Kázání I*, s. 1.

¹²⁵ Srov. *Kázání III*, s. 103, 104, 122.

¹²⁶ Srov. *Kázání II*, s. 119, 148.

¹²⁷ Srov. *Kázání I*, s. 5. *Kázání III*, s. 80.

¹²⁸ Srov. *Kázání I*, s. 135.

žádnému omylu.¹²⁹ S přihlédnutím k Ježíšovu vlastnímu označení je *cesta, pravda a život* (Srov. Jn 14, 6) a také *dveře*. (Jn 10, 9)¹³⁰

V závěru kázání věnujícímu se tématu, jak bude člověk odměněn v nebi, používá v modlitbě pro adresáta Ježíše oslovení: „*Naděje pokolení lidského!*“¹³¹ Ježíšovy zázraky se týkají nejen uzdravení duše ale i těla. Přesto Rokos užívá titulu *lékař*, když chce zdůraznit péči o duši.¹³²

Kdykoliv Rokos hovoří o Ježíšově těle, které můžeme přijímat při mši svaté, používá místo slova eucharistie pojmy *Nejsvětější svátost oltářní* (11x),¹³³ *živý chléb* nebo *nebeský chléb*.¹³⁴ Přesně a výstižně jako *Bůh Syn* je představen Ježíš v kázání na den svaté a nerozdílné Trojice (3x).¹³⁵ Použití titulu *Přímluvce* se vztahuje na biblický odkaz 1J 2,1-2.¹³⁶

Ve slavnosti Narození Páně je prezentován Ježíš jako *dobrodinec lidský* (4x) a *světlo*.¹³⁷ Druhý uvedený titul rozšiřuje ještě o *pokrm a lék* sv. Bernard, při výkladu Ježíšova jména.¹³⁸ Důraz na Ježíšovo spojení s církví je uveden v titulu *hlava církve*¹³⁹ a *bezpečný průvoditel*.¹⁴⁰ Trojí označení *Ježíš Nazaretský*¹⁴¹ a *vykupitel*¹⁴² se vždy vztahuje k osobě zmrtvýchvstalého Ježíše.

Po jednom výskytu nacházíme v kázáních označení vztahující se na Ježíše. Jedná se o tato vyjádření: *nebeský ženich*,¹⁴³ *zákonodárce*,¹⁴⁴ *soudce*,¹⁴⁵ *přejasně slunce*,¹⁴⁶ *příklad pokory a lásky*,¹⁴⁷ *podivení hodná*

---

¹²⁹ Srov. *Kázání I*, s. 241.

¹³⁰ Srov. *Kázání I*, s. 243. *Kázání III*, s. 49, 51.

¹³¹ Srov. *Kázání I*, s. 174.

¹³² Srov. *Kázání II*, s. 179. *Kázání III*, s. 50.

¹³³ Srov. *Kázání III*, s. 164-172.

¹³⁴ Srov. *Kázání I*, s. 184-202.

¹³⁵ Srov. *Kázání III*, s. 158-161.

¹³⁶ Srov. *Kázání I*, s. 251. *Kázání III*, s. 83.

¹³⁷ Srov. *Kázání III*, s. 16-26.

¹³⁸ Srov. *Tamtéž*, s. 54.

¹³⁹ Srov. *Tamtéž*, s. 114, 143.

¹⁴⁰ Srov. *Kázání I*, s. 17. *Kázání II*, s. 248.

¹⁴¹ Srov. *Kázání III*, s. 91, 122, 177.

¹⁴² Srov. *Tamtéž*, s. 50, 54, 114.

¹⁴³ Srov. *Kázání I*, s. 14.

¹⁴⁴ Srov. *Tamtéž*, s. 233.

¹⁴⁵ Srov. *Kázání II*, s. 37.

¹⁴⁶ Srov. *Tamtéž*, s. 56.

¹⁴⁷ Srov. *Tamtéž*, s. 57.

dobrota a láska,¹⁴⁸ nejhorlivější ctitel Otce svého,¹⁴⁹ pramen spasení,¹⁵⁰ zakladatel nového zákona,¹⁵¹ vůdce¹⁵² a hlasatel pravdy.¹⁵³

3.1.13 Souhrnné vyhodnocení titulů

Rokosova kázání nás provázejí o nedělích a svátcích celého liturgického roku. Každý týden vypovídají o Ježíši. Z toho důvodu si vypomáhají různorodými označeními, která jsou v převážné míře tradiční a vychází z Písma svatého. Nejčastěji se vyskytují označení Ježíše jako *Syna Božího* a *Pána*. Nezanedbatelný není ani výskyt označení *Spasitel* a *Učitel*.

Není snadné zhotovit seznam všech oslovení, která můžeme nalézt v Písmu a v dílech apoštolských otců. Rokos však přidává i svá vlastní označení pro Ježíše, která jsou zmíněna výše. Přesto jsme v jeho kázáních nenalezli použití titulů *kněz*, *velekněz*, *prorok*, který byl nastíněn v souvislosti s učitelskou činností. Nicméně jejich neuzítí nevyovídá nic o tom, že by takto Ježíše sám Rokos nevnímal.

Užitím značného množství titulů chce Rokos uchopit základ Ježíšovy osoby. Pomocí provedené analýzy jsme si představili Rokosovo chápání Krista. Ačkoli tituly *Pán* a *Kristus* užíval převážně při pouhém pojmenování osoby Ježíše, můžeme říci, že Ježíš byl pro něj především *Synem Božím* a *Pánem*. V užívání titulu *Syn Boží* si uvědomuje důležitost Ježíšova božství. Nejdůležitější je, že Ježíš je vždy vzorem, který mají křesťané mít stále před očima.

3.2 Tajemství života Ježíše Krista

V kázáních nacházíme mnoho zmínek o životě Ježíše. Zabývá se jeho osobou od samého počátku, dříve než se narodil, připomíná Ježíšovo početí

---

¹⁴⁸ Srov. *Kázání II*, s. 86.

¹⁴⁹ Srov. *Kázání III*, s. 24.

¹⁵⁰ Srov. *Tamtéž*, s. 50.

¹⁵¹ Srov. *Tamtéž*, s. 98.

¹⁵² Srov. *Tamtéž*, s. 191.

¹⁵³ Srov. *Tamtéž*, s. 200.

z Panny, Ježíšova učitelství spočívalo především ve zjevování Boha Otce. Jeho milost se projevovala uzdravováním duše i těla. Připomínka jeho poslání je nám plně vyjevena v událostech poslední večeře a skutečnostech po ní následujících. To zahrnuje jeho umučení a smrt na kříži. Tím ovšem křesťanská zvěst nekončí a otevírá se před námi další děj. Ježíš vstává z mrtvých a vstupuje na nebesa, sesílá svého Ducha a přetrvává v církvi ve způsobu eucharistie.

Přiblížíme si hlavní témata, kterým se Rokos věnoval. Probereme látku týkající se vtělení, utrpení a smrti, vzkříšení a nanebevstoupení.

3.2.1 Vtělení Božího Syna

V adventním čase se Rokos v kázáních zabývá přípravou na narození Ježíše. Připomíná narození Syna Božího jako člověka od Boha poslaného, který po třiceti třech letech působení a splnění svého úkolu, odešel zpět do slávy a na konci časů přijde opět, aby lid soudil. Syna začleňuje do Nejsvětější Trojice, o jejíž existenci neměli Židé ve Starém zákoně takové poznání, jaké máme v dnešní době.¹⁵⁴ O tomto Synu říká: „*Ježíš Kristus přišel ovšem teprv před osmnácti sty lety na svět, ale tenkrát se jen druhá božská osoba vtělila, proto však Bohem býti nezačala.*“¹⁵⁵ S odkazem na prolog Janova evangelia, který ztotožňuje Ježíše se Slovem, nám Rokos ozřejmuje jeho neměnnost a preexistenci: „*Slovo, aneb což zde jedno jest, Ježíš, kterýž narodiv se co člověk toto jméno přijal, byl tedy jakožto Bůh již od věčnosti, a proto nestala se v Bohu žádná proměna, když se druhá božská osoba vtěliti ráčila.*“¹⁵⁶ Vědomí závažnosti těchto slov nám ukazuje, že to stále připomíná.

„*Sestoupí na tebe Duch svatý a moc Nejvyššího tě zastíní; proto i tvé dítě bude svaté a bude nazváno Syn Boží.*“ (Lk 1, 35) Duch Boží je ve Starém zákoně stvořitelství Boží moc. To On se na počátku vznášel nad vodami a z chaosu vytvořil kosmos, (Gn 1, 2) je-li seslán, jsou stvořeny nové bytosti:

---

¹⁵⁴ Srov. *Kázání I*, s. 1-5.

¹⁵⁵ *Tamtéž*, s. 5.

¹⁵⁶ *Tamtéž*, s. 5.

„*Sesíláš-li svého ducha, jsou stvořeni znovu, a tak obnovuješ tvářnost země.*“ (Ž 103, 30), a tak tedy to, co se má uskutečnit na Marii, je nové stvoření. „*Bůh, který z nicoty povolal bytí, klade doprostřed lidstva nový počátek; jeho Slovo se stává tělem.*“¹⁵⁷ Ježíšovo početí je nové stvoření, nikoli zplození Bohem. To by implikovalo, že Ježíš je napůl Bůh a napůl člověk, ale pro víru bylo vždy zásadní to, že Ježíš je zcela Bůh a zcela člověk. Jeho božství neznamena redukcí jeho lidství.¹⁵⁸

„Neboť Boží synovství, o němž hovoří víra, není fakt biologický, ale ontologický; není to proces v čase, nýbrž v Boží věčnosti: Bůh je vždy Otec, Syn a Duch; Ježíšovo početí neznamena, že vzniká nový Bůh Syn, nýbrž ze Bůh jako Syn na sebe v člověku Ježíši bere podobu člověka, takže „je“ člověkem.“¹⁵⁹

Ježíš je vpravdě nový, který nepochází z vlastních schopností lidstva, ale z Božího Ducha. A proto je Adam, druhý Adam. „*První člověk byl z prachu země, druhý člověk z nebe.*“ (1Kor 15, 47) Rozdíl mezi ním a ostatními proroky, Bohem vyvolenými lidmi, je, že on Ducha božího nejen přijímá, ale ve své pozemské existenci sám skrze Ducha „je“, a tím je i završením všech proroků – pravým Prorokem.¹⁶⁰

Na důležitost úzkého spojení lidské a božské přirozenosti v Ježíši Kristu nás v Rokosově kázání upozorňuje řečnická otázka: „*jak při vtělení se Syna Božího lidská přirozenost s Božskou tak úzce spojit se mohla?*“¹⁶¹ Úkolem vtěleného Slova je vydávat svědectví pravdě, jak Ježíš hovořil před Pilátem: „*Já jsem se proto narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo je z pravdy, slyší můj hlas.*“ (Jn 18, 37b)

Aby se Kristus mohl vtělit, potřebuje mít na zemi matku. Tou je Maria.¹⁶² K významnosti Mariiny úlohy při vtělení se ještě v této práci vrátíme podrobněji v kapitole 4.2.2. Vtělením je Maria velmi poctěna a povýšena, právem jí náleží titul Matka Boží, protože ona se stala nositelkou a matkou Syna Božího. Z lidských tvorů mu byla nejbliže, jak

¹⁵⁷ RATZINGER, J., *Úvod do křesťanství*, s. 193.

¹⁵⁸ Srov. *Tamtéž*, s. 194.

¹⁵⁹ *Tamtéž*, s. 194.

¹⁶⁰ Srov. *Tamtéž*, s. 197.

¹⁶¹ *Kázání I*, s. 138.

¹⁶² Srov. *Kázání III*, s. 4.

jen matka být může. Navíc její důstojnost se zvýšila i skutečností, že jí Ježíš ctil projevoval úctu a poslouchal.¹⁶³ Vnímavému čtenáři neunikne shoda, která panuje mezi Rokosem a MPMA v otázce vzájemné úcty Marie a Ježíše.

„Maria je opravdu matkou vtěleného Slova, protože ho podle lidské přirozenosti počala a porodila, živila ho, střežila a vychovala. Mezi vtěleným Slovem – Ježíšem a Marií tedy existuje nerozborné synovsko-mateřské pouto, a tak zatímco ona uznává ve svém Synovi svého Boha a Pána, on ji uctívá jako svou matku, děkuje ji za dar časného života.“¹⁶⁴

Starý zákon vykresluje řadu zázračných narození vždy v hlavních přelomových bodech spásy: Izákova matka Sára (Gn 18), Samuelova matka (1Sam 1-3) a Samsonova anonymní matka (Sd 13) jsou všechny neplodné a naděje na požehnání v podobě potomka je nemyslitelná. Všechny tři porodí dítě, které se stává nositelem spásy pro Izrael a to díky slitování milosrdného Boha. Tato linie pokračuje v matce Jana Křtitele Alžbětě (Lk 1,7-25. 36) a svého vrcholu dosahuje v Marii.¹⁶⁵ Smysl těchto událostí je vždy stejný:

„Spása světa nepřichází od člověka a z jeho vlastní moci; člověk se musí nechat obdarovat a může spásu přijmout pouze jako čistý dar. Narození z Panny není ani záležitostí askeze [...] je od počátku až do konce teologií milosti, poselstvím o tom, jak se nám dostává spásy: jde o prosté přijetí, o nevynutitelný dar lásky, která vykupuje svět.“¹⁶⁶

Hlavním motivem, proč se Bůh vtělil je láska. To nám připomíná i Nový zákon kde čteme: „*Neboť tak Bůh miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.*“ (Jn 3, 16) Tento citát je Rokosem často zmiňován a nalezneme jej na více místech.¹⁶⁷ K otázce vtělení se Rokos vrací i v kázání na 17. neděli po sv. Duchu, které pojednává o lásce. Bůh se viditelně zjevil v Ježíši, který je odleskem Boží slávy a jeho podstaty. (Srov. Žid 1, 3)¹⁶⁸ Lidé jsou povzbuzeni, aby projevovali Bohu vděčnost, za to, že z lásky k nám se Ježíš tak moc ponížil a vzal na sebe lidské tělo. Je jim připomenuta sláva, kterou měl Ježíš u Otce

¹⁶³ Srov. *Kázání III*, s. 188-190.

¹⁶⁴ *Matka Páně: památka, přítomnost, naděje*, čl.40.

¹⁶⁵ Srov. RATZINGER, J., *Úvod do křesťanství*, s. 196.

¹⁶⁶ *Tamtéž*, s. 196.

¹⁶⁷ Srov. *Kázání I*, s. 60. *Kázání II*, s. 206, 216. *Kázání III*, s. 19, 157.

¹⁶⁸ Srov. *Kázání II*, s. 171.

dříve než byl stvořený svět. „*A nyní ty, Otče, oslav mně svou slávou, kterou jsem měl u tebe, dříve než byl svět.*“ (Jn 17, 5) Nebýt jeho života, stále bychom bloudili ve tmě.¹⁶⁹

Velký význam má i jméno, které Bůh přijal. Ve Starém zákoně je nám toto Boží jméno skryto. (Srov. Ex 3) S událostí vtělení je spojeno i přijetí jména. Toto jméno, které dostává Syn Boží osmý den po narození, není určeno Marií ani Josefem, ale ustanovil ho sám Bůh prostřednictvím anděla Gabriela při zvěstování. (Srov. Lk 1, 31)¹⁷⁰ Ježíš byl počat zastíněním Marie Duchem svatým. Jakým způsobem se tak stalo nemůžeme říci, protože náš rozum je v poznání takového tajemství omezený. Musíme si uvědomit, že i když byl Ježíš Synem, není mladší než jeho Otec. Ježíš také není menší než jeho Otec, ale je mu roven. Je s ním jedna bytnost a jedna přirozenost. Když Ježíš říkal, že je Otec větší, myslel tím svou lidskou přirozenost.¹⁷¹

Skutečnost vtělení Božího Syna je důležitá i pro Mariina snoubence, svatého Josefa. Když Marii chtěl opustit, byl andělem ve snu ubezpečen, že dítě, které Maria nosí v těle, je počato z Ducha svatého. (Srov. Mt 1, 18-25)¹⁷²

Vtělení Božího Syna není možné přirovnat k početí nějakého člověka. Duch svatý není otcem Ježíše, ale jeho působení je vysvětleno jako milost.

„Všemohoucnost boží utvořila tedy na nepochopitelný způsob v životě nejblazeštější panny lidské tělo a duši, s kteroužto lidskou přirozeností se druhá božská osoba spojila. Tak bylo Slovo tělem učiněno, tak se Bůh Syn člověkem stal. Poněvadž ale toto vtělení-se Syna božího ta největší milost boží k nám lidem jest, proto se zvláště Duchu svatému, jakožto původci všech milostí přivlastňuje.“¹⁷³

3.2.2 Utrpení a smrt Ježíše Krista

Před tím, než Rokos mluví o umučení Páně, nezapomíná zmínit jeho veřejné působení. Poukazuje na moc, kterou měl nad přírodou a na množství

---

¹⁶⁹ Srov. *Kázání III*, s. 26.

¹⁷⁰ Srov. *Tamtéž*, s. 47.

¹⁷¹ Srov. *Pastva I*, s. 108.

¹⁷² Srov. *Kázání III*, s. 224.

¹⁷³ *Pastva I*, s. 115.

zázraků, které učinil. Motivem tohoto jednání byla láska a ta je také hlavním impulsem pro další Ježíšovo působení v dějinách spásy. Nezanedbatelná není ani jeho role hlasatele, který oznamuje blížící se Boží království, na které upozorňoval už Jan Křtitel.¹⁷⁴

Rokos popisuje Ježíšova muka na kříži a připomíná potupu a rouhavé věci, které si Ježíš vyslechl. Pozastavuje se nad otázkou, co jej na kříž přivedlo a proč si tuto smrt zvolil dobrovolně. Posluchačům je připomenuto Izaiášovo proroctví z doby, kdy ještě Slovo nebylo učiněno tělem. Na Ježíše vztahuje Rokos proroctví o trpícím služebníku.¹⁷⁵

„Byly to však naše nemoci, jež nesl, naše bolesti na sebe vzal, ale domnívali jsme se, že je raněn, ubit od Boha a pokořen. Jenže on byl proklán pro naši nevěrnost, zmučen pro naši nepravost. Trestání snášel pro náš pokoj, jeho jizvami jsme uzdraveni. Všichni jsme bloudili jako ovce, každý z nás se dal svou cestou, jej však Hospodin postihl pro nepravost nás všech. Byl trápen a pokořil se, ústa neotevřel; jako beránek veden na porážku, jako ovce před stříhači zůstal němý, ústa neotevřel.“ (Iz 53, 4-7)

Ježíš si byl vědom, že on je ten, který může položit dokonalou oběť. Na toto vědomí poukazují jeho četné předpovědi, kdy hovořil o svém utrpení. Rokos odkazuje na Markovo evangelium: „*Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé.*“ (Mk 10, 45) a Janovo evangelium, ve kterém se Ježíš situuje do role dobrého pastýře, který za své ovce pokládá život. (Srov. Jn 10, 15)¹⁷⁶ Vědomí jeho oběti je připomenuto při poslední večeři, když vzal kalich a hovořil, že je to jeho krev, která se prolévá na odpuštění hříchů: „*Neboť toto jest má krev, která zpečetuje smlouvu a prolévá se za mnohé na odpuštění hříchů.*“ (Mt 26, 28)¹⁷⁷

Učedníci nevěřili zřetelným předpovědím o utrpení Ježíšově, protože viděli jak četná dobrodíní jejich mistr koná. Nečekali, že za všechno dobro, které vykonal, by ho jeho krajané mohli nechat popravit.¹⁷⁸

---

¹⁷⁴ Srov. *Kázání III*, s. 79.

¹⁷⁵ Srov. *Tamtéž*, s. 80.

¹⁷⁶ Srov. *Kázání I*, s. 221. *Kázání III*, s. 82.

¹⁷⁷ Srov. *Kázání III*, s. 82.

¹⁷⁸ Srov. *Kázání I*, s. 144.

Velkopáteční kázání nám odpovídá na první otázku, proč trpěl Ježíš dobrovolně. Důvodem utrpení je, aby nás spasil a ukázal nám příklad trpělivosti. Ježíš nemusel trpět za svoje hříchy, protože žádné neměl. Jeho utrpení umocňovala skutečnost, že byl nevinný a svatý. Důvodem jeho smrti na kříži je vykoupení lidu z hříchů. *„Byl to způsob, jak nekonečným zadostiučiněním usmířit nekonečně uraženou spravedlnost Boží.“*¹⁷⁹ Žádný člověk si své hříchy nemůže sám smazat. Moc odpouštět hříchy má jen Bůh. Je nekonečně milosrdný, ale zároveň spravedlivý. Jako lidé nemůžeme učinit dostatečné zadostiučinění za naše hříchy abychom je dostatečně odčinili podle božské spravedlnosti. Máme někoho, kdo nás v tomto úkolu dokonaleji zastoupí. *„To mu poukazuje na Ježíše Krista, a ujišťuje ho, ten že se za hříchy všeho světa krvavě svému Otci nebeskému obětoval.“*¹⁸⁰

Kříž je radikálním výrazem lásky, která se zcela vydává. Je událostí, ve které někdo je tím, co činí, a činí to, co je; projevem života, jenž je zcela bytí pro druhé. Teologie kříže obsažená v Písmu svatém je opravdovou revolucí oproti představám o zadostiučinění a vykoupení v dějinách mimokřesťanských náboženstvích. V ostatních náboženstvích se jedná zpravidla o nápravu porušeného vztahu k Bohu skrze kající skutky. V Novém zákoně nastává úplně jiná situace. *„Není to člověk, kdo jde k Bohu, aby mu darem něco splatil, ale Bůh přichází k člověku, aby se mu daroval.“*¹⁸¹ Bůh z popudu své láskyplné moci znovu obnovuje porušené právo tím, že svou stvořitelskou slitovností nespravedlivého člověka ospravedlňuje a mrtvému dává život.¹⁸²

Boží spravedlnost je milost, je to aktivní spravedlnost, která napřimuje pokřiveného člověka – napravuje ho. Nový zákon neříká, že lidé usmiřují Boha, z důvodu svého pochybení, jak lze právem očekávat. Naopak přímo říká, že *„[...] v Kristu Bůh usmířil svět se sebou.“* (2K 5, 19) Nový zákon líčí naprosto neslýchanou a novou událost. Toto je východisko

---

¹⁷⁹ RATZINGER, J., *Úvod do křesťanství*, s. 199.

¹⁸⁰ *Kázání III*, s. 82.

¹⁸¹ RATZINGER, J., *Úvod do křesťanství*, s. 199.

¹⁸² Srov. *Tamtéž*, s. 199.

křesťanské existence a střed novozákonní teologie kříže. Bůh vychází viníkům jako první naproti a usmiřuje je. V tom je projeven pravý směr pohybu shora dolů, kdy lidstvo nepodává rozhněvanému Bohu úkon smíření, ale kříž je výraz Boží lásky, která se vydává až k ponížení a smrti na kříži pro záchranu člověka.¹⁸³

Při čtení Nového zákona se však nelze vyhnout otázce, zda Ježíšovým ponížením na kříži není přece jen obraz oběti, kterou Kristus v poslušnosti podává svému Otci. V mnoha textech se jeví tato oběť jako vzestupný pohyb lidstva k Bohu. Není možné celý Nový zákon vnímat výhradně v sestupné linii. K této problematice je nutné dodat, že pro pochopení novozákonního výkladu smyslu kříže je nutné objasnit, kde leží jeho východisko. K pochopení Velikonočních událostí dopomohlo učedníkům Písmo – Starý zákon. Museli podle starozákonních obrazů a pojmů vyložit to, co se událo. *„Sahali rovněž ke starozákonním liturgickým textům a předpisům v přesvědčení, že vše, co se tu připomíná, se naplnilo v Ježíši, ba dokonce že teprve nyní, se zřetelem na Ježíše, lze zpětně pochopit, o co v těchto textech skutečně šlo.“*¹⁸⁴ Tyto snahy jsou nejvýrazněji zřetelné v Listě Židům, který Ježíšovu smrt na kříži uvádí do vztahu s ritem a teologií židovského Svátku smíření. V tomto místě je pak vyloženo Ježíšovo umučení jako pravý kosmický Svátek smíření. V Listě Židům je vyzdvižen fakt, že lidmi obětované oběti zvířat jsou Bohem nežádané. Všechno patří Pánu vesmíru a jejich spalováním se Bohu nic nedává. Autor tohoto textu ještě rozhodněji zdůrazňuje marnost rituálního úsilí. Bůh si neřádá býky a kozly, ale člověka samého. Pravým klaněním může být pouze neomezené „ano“ člověka vůči Bohu. Vše náleží Bohu, ale člověku byla ponechána svoboda volby říci ano nebo ne. Svobodné „ano“ člověka vůči Bohu je jediné klanění a „oběť“, která má smysl. Taková oběť se nedá nahradit žádnou krví býků nebo kozlů.¹⁸⁵

„Jeho smrt, která z čistě dějinného pohledu představovala zcela profánní proces – popravu člověka odsouzeného za politický zločin –, tato smrt byla ve skutečnosti jedinečnou liturgií světových dějin, kosmickou liturgií, při níž

---

¹⁸³ Srov. RATZINGER, J., *Úvod do křesťanství*, s. 200.

¹⁸⁴ *Tamtéž*, s. 201.

¹⁸⁵ Srov. *Tamtéž*, s. 202.

nikoli ve vymezeném prostoru liturgického dění – v chrámu – , nýbrž na veřejnosti světa vešel oponou smrti do skutečné svatyně, to znamená před tvář samotného Boha, ne aby přinesl v oběť věci, krev zvířat či cokoli jiného, ale sám sebe (Žid 9,11n).¹⁸⁶

Napravený kající hlouběji prožívá skutečnost odpuštění a v srdci se raduje ze svého očištění. To se mu dostává pouze díky krvi neposkvrněného beránka Božího, Krista, který byl poslušný až k smrti a to k smrti na kříži. (Srov. Flp 2, 8) Za tento způsob usmíření má být kající neskonalé vděčný.¹⁸⁷ Tento klíčový úryvek je připomenut Rokosem, který povzbuzuje v poslušnosti k Bohu. Krásným příkladem této poslušnosti je nám Ježíš.¹⁸⁸ Ježíšova poslušnost předcházela jeho oslavení a vstupu na nebesa. Aby se člověk mohl dostat do nebe, je potřeba, aby i on byl poslušný a žil správně.¹⁸⁹

Mohli bychom očekávat, že se tématu umučení a smrti bude Rokos více věnovat v kázání na postní neděle, kdy se bude farníky připravovat na Velikonoce. Místo toho ale události umučení a toho, co pro nás Ježíš vytrpěl, připomíná v období po Velikonocích a při příležitostech významných svátků.

Uctívání se v křesťanství projevuje především děkovným přijímáním Božího díla spásy. Ježíšovu oběť si připomínáme nekrvavým způsobem při každé mši svaté.¹⁹⁰ „*Podstatná forma křesťanského kultu se proto právem nazývá eucharistie, díkůvzdání.*“¹⁹¹ Oslavujeme Boha tím způsobem, že se jím necháváme obdarovávat a tím jej uznáváme jako jediného Pána. „*Křesťansky obětovat neznamená dávat něco, co by Bůh bez nás neměl, ale znamená to, že se stáváme zcela přijímajícími a dovolíme mu, aby se nás zcela ujímal. Dovolit Bohu, aby v nás jednal – to je křesťanská oběť.*“¹⁹²

---

¹⁸⁶ RATZINGER, J., *Úvod do křesťanství*, s. 202.

¹⁸⁷ Srov. *Kázání III*, s. 84.

¹⁸⁸ Srov. *Kázání I*, s. 63.

¹⁸⁹ Srov. *Kázání III*, s. 120.

¹⁹⁰ Srov. *Kázání II*, s. 244.

¹⁹¹ RATZINGER, J., *Úvod do křesťanství*, s. 200.

¹⁹² *Tamtéž*, s. 200.

Jak spolu souvisí oběť a bolest? Křesťanská oběť je opouštění sama sebe, sebepřekročením lásky. Principem křesťanského kultu je tento pohyb překročení s dvojjediným zaměřením – na Boha a na bližního.

„Udalost kříže je proto chlebem života „pro mnohé“ (Mt 26,28), poněvadž Ukřižovaný přetavil tělo lidství v ANO klanění. Je zcela „antropocentrická“, zcela se vztahující k člověku, právě proto, že znamenala radikální teocentričnost, vydání vlastního JÁ a tím i lidského bytí Bohu.“¹⁹³

Nakolik je vytržení člověka ze sebe sama, kdy je nekonečně napnut nad sebe až téměř k roztržení, natolik je oběť vždy zároveň křížem, umíráním pšeničného zrna, které může vydat užitek pouze když zahyne. Konstitutivním principem oběti není zničení, ale láska. Bolest je tedy výsledkem a vyjádřením rozpětí Ježíše Krista od bytí v Bohu až po peklo. Vrcholným vyjádřením tohoto jsou Ježíšova poslední slova: „*Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?*“ (Mt 27, 47) Když Ježíš rozepíná svou existenci tak, že je zároveň ponořen v Bohu i ponořen v propasti tvora Bohem opuštěného, musí být „roztrhnut“ – vskutku „ukřižován“. Toto roztržení je totožné s láskou: „*miloval své, kteří jsou ve světě, a prokázal svou lásku k nim až do krajnosti.*“ (Jan 13, 1)¹⁹⁴

Vykupitelská hodnota není obsažena v co největším množství utrpení, u kříže nejde o hromadění fyzických bolestí. Hodnotu tu nemá samotná bolest, ale šíře lásky, která rozpíná existenci do té míry, že spojuje v jedno to, co je vzdálené i blízké, a která Bohem opuštěného člověka uvádí do vztahu s Bohem. „*Pouze láska dává utrpení směr a smysl.*“¹⁹⁵ Kdyby tomu tak nebylo, byli by katovi pomocníci u kříže fakticky kněžími, kteří by působením bolesti přinášeli oběť. Rozhodující ovšem nebyla bolest sama, ale niterný střed, který bolest nese a dává jí smysl. Z toho důvodu byl jen Ježíš, který na svém těle obě rozdělené části světa spojil v jedno, pravým knězem, který přináší oběť.¹⁹⁶

---

¹⁹³ RATZINGER, J., *Úvod do křesťanství*, s. 204.

¹⁹⁴ Srov. *Tamtéž*, s. 205.

¹⁹⁵ *Tamtéž*, s. 206.

¹⁹⁶ Srov. *Tamtéž*, s. 206.

Kříž je zjevení. Kříž zjevuje Boha a člověka. Odhaluje, kdo je Bůh a jaký je člověk. Ukřížovaný spravedlivý je zrcadlo nastavené člověku, který v něm vidí sám sebe bez příkras.¹⁹⁷ Kříž zjevuje Boha:

„Bůh je takový, že se s člověkem ztotožnil až na dno této propasti a soudí tím, že zachraňuje. V propasti lidského selhání se nám ještě víc odhaluje nevyčerpatelná propast božské lásky. Kříž tedy představuje skutečný střed zjevení, které neodhaluje nějaká dosud neznámá tvrzení, nýbrž nás samé, tím, že zjevuje nás před Bohem a Boha v našem středu.“¹⁹⁸

Důvodem slavení mše svaté je mimo jiné i Ježíšovo přání, abychom si jeho umučení a smrt, kterou podstoupil pro naši spásu, stále připomínali až do doby, kdy se vrátí na zem a dojde k poslednímu soudu. Důležitost této připomínky je v Rokosových kázáních zmíněna v kázání na Boží tělo celkem pětkrát.¹⁹⁹

Nejen přímým svědkem, ale i člověkem, kterého se Ježíšovo utrpení velice dotýkalo, byla Panna Maria. Ona byla svědkem toho, jak jej farizejové a zákoníci pomlouvali. Viděla, jak Ježíše vedou k soudu, jak byl bičován a na kříži zemřel.²⁰⁰

Ježíšovo působení shrnuje Rokos s odkazem na knihu Zjevení takto: „[...] že byla matkou toho, kterýž světlem svatého Evangelium svět osvítil, příklad nejdokonalejší ctnosti lidu na sobě pozůstavil, a od hříchů našich krví svou nás umyl. (Zjev. 1, 5.)“²⁰¹

Jelikož kázání mají především mravoučný než dogmatický charakter připomíná Rokos farníkům, aby pamatovali na Ježíšovo umučení a smrt. V Ježíši se nám otevřela naděje na spasení a na život věčný. On byl raněn pro naše nepravosti a jeho krví byly naše hříchy zahlazeny. On byl ten, který nás smířil dokonale s Bohem Otcem.²⁰²

---

¹⁹⁷ Srov. RATZINGER, J., *Úvod do křesťanství*, s. 207.

¹⁹⁸ *Tamtéž*, s. 207.

¹⁹⁹ Srov. *Kázání III*, s. 164-172.

²⁰⁰ Srov. *Tamtéž*, s. 202.

²⁰¹ *Tamtéž*, s. 228.

²⁰² Srov. *Tamtéž*, s. 265-268.

3.2.3 Zmrtvýchvstání

Kromě svého umučení a smrti předpovídal Ježíš i své zmrtvýchvstání. Rokos odkazuje na Ježíšovu řeč, kterou pronáší po svém proměnění na hoře. Svým učedníkům dává příkaz, aby o tom, co viděli, mlčeli: „*Když sestupovali z hory, přikázal jim Ježíš: „Nikomu o tom vidění neříkejte, dokud Syn člověka nebude vzkříšen z mrtvých.“* (Mt 17, 9)²⁰³ Jaké je, jak vypadalo Ježíšovo oslavené tělo? Ježíš na sebe vzal krásnou podobu, jeho tvář byla jako slunce a jeho roucho bylo bílé jako sníh. Bělost tohoto rouchala odkazovala na Ježíšovu nevinnost.²⁰⁴

Rokos vysvětluje věřícím, proč právě třetího dne vstal Kristus z mrtvých. Ukazuje na skutečnost, že kdyby Ježíš vstal z mrtvých hned první den, lidé by nevěřili, že skutečně zemřel. Nastal by prostor pro spekulace, které by tvrdily, že Ježíš nezemřel, ale do hrobu byl uložen jen v mdlobách. Zajímavá je Rokosova myšlenka, která se vztahuje ke vzkříšení po více než třech dnech. Ukazuje na možnost, kdy by učedníci přestali věřit a možná by pozbyli víru.²⁰⁵ „[...] a tak by bylo také jeho umučení beze všeho užitku zůstalo.“²⁰⁶

Povšimněme si skutečnosti, že důležité informace o Ježíši jsou zvěstovány samotným Bohem a to prostřednictvím anděla. Podobně jako Marii oznamoval narození Božího Syna, (Srov. Lk 1, 26-38) tak i ženám, které šly k Ježíšovu hrobu, jeho zmrtvýchvstání oznamuje anděl. Ten jim oznamuje, tu radostnou zprávu. Ukřižovaný Pán půjde do Galileje a zjeví se svým učedníkům. Tato informace je vzápětí potvrzena samotným Ježíšem. (Srov. Mt 28, 1-10)²⁰⁷

Třetího dne vstal Ježíš z hrobu a ještě toho večera se ukázal mezi apoštoly. Tomuto setkání předcházelo Ježíšovo setkání s učedníky jdoucími

---

²⁰³ Srov. *Kázání I*, s. 24.

²⁰⁴ Srov. *Tamtéž*, s. 164-165.

²⁰⁵ Srov. *Pastva I*, s. 141.

²⁰⁶ *Tamtéž*, s. 141.

²⁰⁷ Srov. *Kázání III*, s. 91-92.

do Emauz.²⁰⁸ Jeho příchod byl pro ně obrovským překvapením. Už z toho důvodu, že místo, kde se zdržovali, bylo pečlivě uzavřeno. Při tomto setkání na ně Ježíš vdechl a udělil jim moc odpouštět hříchy. Evangelista Jan nám podává svědectví o nepřítomnosti apoštola Tomáše, který nebyl schopen uvěřit apoštolům, že opravdu viděli vzkříšeného Pána. Ježíš také přišel podruhé, po osmi dnech, mezi apoštoly. Tentokrát zde byl i Tomáš a uvěřil. Jeho vyznání: „*Můj Pán a můj Bůh*“ (Jn 20, 28b) zásadně shrnuje vztah ke Vzkříšenému.²⁰⁹

Písmo nám podává svědectví o mnoha osobách, které byly vzkříšeny z mrtvých. Jedná se o syna vdovy, kterého křísí Eliáš (Srov. 1Král 17, 17-23). Následující tři osoby křísí Ježíš. Jsou to syn naimské vdovy (Srov. Lk 7, 11-15), dcera Jaira, představeného synagogy (Srov. Mt 9, 18-25) a Lazar. (Jn 11, 43-49) Skutky apoštolů nám poskytují svědectví o vzkříšení Tabity, kterou vzkřísil apoštol Petr (Srov. Sk 9, 36-41) a o vzkříšení mladíka Eutycha, kterého vzkřísil apoštol Pavel. (Srov. Sk. 20, 1-12) Rozdíl mezi jejich vzkříšením a vzkříšením Ježíše je značný. „*Pán Ježíš vstal naproti tomu z mrtvých svou vlastní mocí. [...] Onino z mrtvých vzkříšení dostali pak se později přece zase smrti za kořist; ale Pán Ježíš neumřel nikdy více. [...] Poněvadž více smrti nepodléhal, zvítězil nad ní.*“²¹⁰

Zmrtvýchvstalý Kristus se nevrátil zpět do svého předchozího pozemského života, jako to bylo u Lazara, dcery Jairovy a již výše jmenovaných. Vstal z mrtvých do definitivního života, který už nepodléhá chemickým a biologickým zákonitostem a stojí proto mimo dosah smrti. Z toho důvodu ani nejlepší přátelé ho nepoznávají.²¹¹

„[...] Pouze tam, kde on dává uvidět, je viděn; jen tam, kde on otevírá oči a kde si necháváme otevřít srdce, lze uprostřed našeho smrtelného světa rozpoznat tvář věčné lásky přemáhající smrt a v této tváři nový, jiný svět: svět Toho, který přijde. Proto je také pro evangelia tak těžké, ba přímo nemožné, popsat setkání se Zmrtvýchvstalým [...].“²¹²

---

²⁰⁸ Srov. *Kázání I*, s. 172.

²⁰⁹ Srov. *Tamtéž*, s. 212.

²¹⁰ *Pastva I*, s. 141.

²¹¹ Srov. RATZINGER, J., *Úvod do křesťanství*, s. 218-219.

²¹² *Tamtéž*, s. 219.

Evangelia jsou se naprosto shodují a jsou v jednotná, když popisují poznání i nepoznání, naprostou totožnost Ukřižovaného a Zmrtvýchvstalého i jeho naprostou proměnu. On je tentýž, ale přece zcela jiný.²¹³

Událost Ježíšova vzkříšení je velmi důležitá. Tuto skutečnost dokazuje i změna ustanovená apoštoly. Jedná se o přesunutí slavení svátečního dne ze soboty na neděli. Podobně jako Ježíše ve vykonávání dobra neomezoval den sobotní, stejně tak i my máme prokazovat dobro a prokazovat milosrdné skutky i v neděli.²¹⁴

Po zdůraznění závažnosti Ježíšova vzkříšení, kdy se Rokos odvolává na slova církevních otců a označuje tento den za slavnost všech slavností ještě dodává: „*Z mrtvých vstání Ježíšovo jest ten největší zázrak, kterýž učinil. Tím dokázal nejvíce své Božské poslání a pravdu svého svatého učení, ano tímto posilnil a naději naši, že i my někdy z hrobů vstaneme.*“²¹⁵ Svátý Pavel přirovnává Krista ke druhému Adamovi. „*Avšak Kristus byl vzkříšen jako první z těch, kdo zesnuli. A jako vešla do světa smrt skrze člověka, tak i zmrtvýchvstání: jako v Adamovi všichni umírají, tak v Kristu všichni dojdou života.*“ (1Kor 15, 20-22)

V závěru kázání, předneseného na neděli Zmrtvýchvstání Páně, Rokos posiluje ty, kteří jsou obtíženi starostmi a tělesnými neduhy. Nezapomíná ani na farníky, kteří přišli o své bližní. Ujišťuje je, že i oni jednou vstanou z mrtvých a nebudou podrobena již žádným bolestem. Shledají se s těmi, kdo je předešli do nebeského království. Víra ve vzkříšení jim má být útěchou v hodině jejich smrti. Hrob bude jen jejich dočasným lůžkem, na němž tělo odpočine než přijde Ježíš a povolá je k novému životu.²¹⁶ Vše co Ježíš na zemi vykonal a co řekl, potvrdil svým zmrtvýchvstáním. To nám má být radostnou vyhlídkou do budoucnosti a má nám ukázat přislíbenou nebeskou slávu.²¹⁷

---

²¹³ Srov. RATZINGER, J., *Úvod do křesťanství*, s. 219.

²¹⁴ Srov. *Kázání II*, s. 158.

²¹⁵ *Kázání III*, s. 92.

²¹⁶ Srov. *Tamtéž*, s. 101-102.

²¹⁷ Srov. *Tamtéž*, s. 270.

3.2.4 Nanebevstoupení

„Když jim to Pán řekl, byl vzat vzhůru do nebe a usedl po pravici Boží.“ (Mk 16, 19) Tento verš nás uvádí do kázání na téma jak se dostat do nebe, předneseného o slavnosti Nanebevstoupení Páně. Tato událost završuje celé Kristovo poslání, kdy se navrácí ke svému Otci. Jestliže je u Boha jako člověk, pak nám to ukazuje na vyvýšení člověka. Toto pozvednutí člověka k Bohu je cíl naší spásy. Samotným nanebevstoupením Ježíš nepřestal působit v dějinách.²¹⁸

Hlavním důvodem, proč Ježíš vstoupil na nebe až za čtyřicet dní po svém zmrtvýchvstání, je skutečnost, že chtěl s učedníky trávit čas, kdy by s nimi rozmlouval o Božím království.²¹⁹ Rokos v Pastvě dodává, že v období mezi vzkříšením a nanebevstoupením nepobýval pouze s učedníky, ale zdržoval se i u duší spravedlivých v předpekli. Místo, kam přivedl Ježíš své učedníky, aby před nimi naposledy slavně vystoupil, se nazývá Olivová hora, nacházející se v blízkosti Betánie. Rokos odkazuje na shodnost s místem, kde se Ježíš v předvečer svého utrpení krví potil. Pokud i my chceme vejít do nebeské slávy, musíme si projít naši Olivovou horu, kterou jsou naše těžkosti a bolesti, které musíme překonávat.²²⁰ Ježíše po nanebevstoupení očekávalo místo na pravici Boží. S tím souviselo přijetí nejvyšší moci a slávy nad vším stvořeným v nebi i na zemi. V nebesích nám Ježíš připravuje místo, abychom se s ním mohli znovu setkat.²²¹

Ještě než se Ježíš odebral do své slávy, apoštolům požehnal a přikázal, aby se zdržovali v Jeruzalémě, dokud neobdrží z nebe od něho posilu Ducha svatého. Rovněž apoštoly ujistil, že i ti, kteří jim uvěří, budou dělat mnohé zázraky a přislíbil jim svou pomoc až do skonání světa. Následně se přímo před jejich očima vznesl vzhůru. Učedníci ho pozorovali do té doby než jim zmizel v oblaku. Rokos připomíná Eliášovo nanebevzetí a dává

---

²¹⁸ Srov. POSPÍŠIL, C. V., *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, s. 69.

²¹⁹ Srov. *Kázání III*, s. 113.

²²⁰ Srov. *Pastva I*, s. 147.

²²¹ Srov. *Kázání III*, s. 114.

ho do protikladu ke způsobu, který si zvolil Ježíš:²²² „*Ne na takový způsob jako druhy Eliáš, o němžto se ve čtvrté knize královské dočítáme, že v ohnivém voze u vichru do nebe vzat byl; ale svou vlastní mocí vstupoval Pán Ježíš na nebesa.*“²²³

K tématu nanebevstoupení se Rokos vrací kázáních i na jiných místech. Příkladem je nabádání věřících k úctě ke kněžím, jenž zastupují apoštoly, které nám tu před svým nanebevstoupením zanechal.²²⁴ K apoštolům se vztahuje i skutečnost, že ještě deset dní po nanebevstoupení byli zarmoucení nad ztrátou svého mistra. Ze strachu byli schovaní a ukrývali se před těmi, kteří jim zabili jejich mistra. Měli strach z nejvyšší rady, že je kvůli Ježíši bude také stíhat. To se změnilo až sesláním Ducha svatého. (Srov. Sk 2)²²⁵ V jednom případě Rokos jen zmiňuje, že ten Ježíš, který vstoupil na nebesa, opět viditelně přijde až na konci časů, aby soudil svět spravedlivě.²²⁶

---

²²² Srov. *Pastva I*, s. 148.

²²³ *Tamtéž*, s. 148.

²²⁴ Srov. *Kázání II*, s. 18.

²²⁵ Srov. *Kázání III*, s. 122.

²²⁶ Srov. *Kázání II*, s. 243.

4 Mariologie v díle Františka Alexandra Rokose

Nyní se chceme zaměřit i na postavu, lidstvu blízkou, Pannu Marii. V této kapitole si představíme Rokosovo učení o Panně Marii. Nejprve se podíváme, z kterých biblických textů vycházel. Dále se zaměříme na Mariino tajemství života a výrazy, kterými ji Rokos nazýval. Velkou oporou nám bude při zpracování této kapitoly kniha otce Laurentina *Pojednání o Panně Marii*. Důležitý dokument *Matka Páně: památka, přítomnost, naděje*, který nám přibližuje současná teologická stanoviska k postavě ženy z Nazareta, vydala MPMA v roce 2000 a je základní literaturou týkající se současné mariologie. V předmluvě, kterou k tomuto dokumentu napsal profesor Pospíšil, jsme upozorněni, že tento list nemá sám o sobě magisteriální váhu. Není v rozporu s učitelským úřadem církve, protože je schválen Kongregací pro nauku víry, bez jejího souhlasu by nemohl vyjít. Statut tohoto spisu je na stejné úrovni jako díla vydána Papežskou biblickou komisí nebo Mezinárodní teologickou komisí.²²⁷

Samostatných kázání, věnovaných zcela Panně Marii jsme se dočkali až ve třetím dílu, který obsahuje promluvy na svátky a slavnosti. Právě v tomto posledním díle nacházíme sedm mariologických kázání. Východiskem téměř každého kázání je verš z evangelia, který se konkrétně dotýká Panny Marie. Většina kázání je zakončena mariánskou modlitbou.

4.1 Biblická východiska v kázáních Františka Alexandra Rokose

Pokusíme-li se vyhledat v Písmu svatém slova, která se týkají života Marie nebo ji ohlašují, zjistíme, že přímých náznaků, týkajících se pouze jí není mnoho.

---

²²⁷ Srov. *Matka Páně: památka, přítomnost, naděje*, s. 12.

4.1.1 Starý zákon

Po odečtení některých překroucených nebo jinak nesprávných výkladů nám zůstanou ve Starém zákoně tři místa aplikovatelná na Ježíšovu matku. Předpověď z knihy Gn 3, 15 „*Mezi tebe a ženu položím nepřátelství, i mezi símě tvé a símě její. Ono²²⁸ ti rozdrtí hlavu a ty jemu rozdrtíš patu.*“ se plně aktualizuje skrze Marii. Proto zde můžeme použít pro Marii i označení *druhá Eva*.²²⁹ Druhým textem, který Rokos v kázáních zmiňuje, je Izaiášovo proroctví: „*(...) Hle, dívka počne a porodí syna a dá mu jméno Immanuel (to je S námi Bůh).*“ (Iz 7, 14) Současníci v něm očekávali narození Chizkiáše, který měl zajistit lidu lepší budoucnost. Tento výrok podle evangelisty Matouše (1, 23) svědčí o historicitě panenského početí.²³⁰ První dva výroky Rokos představuje v kázáních. Třetí předznamení, nalézající se v Mich 5, 1-4, zmiňuje Rokos v *Pastvě*.²³¹

4.1.2 Nový zákon

O svědectví Nového zákona vypovídá následující teze: „*[...] základním východiskem mariologie musí být postava a životní cesta Marie z Nazareta, jak ji prezentuje Nový zákon.*“²³² Často jsou užívány v kázáních odkazy z evangelií, které se týkají zvěstování a setkání Alžběty s Marií. (Lk 1, 26-56) Rokos nevynechává události z období Ježíšova narození a dětství. (Mt 1-2, Lk 2, 41-52) Rovněž neopomíná ani událost na svatbě v Káně Galilejské (Jn 2, 1-12) a na fakt, že Maria byla Ježíši často nablízku, hlavně pod křížem, který je vícekrát zdůrazněn. (Jn 19, 25-30) Mariinu zbožnost poukázanou v Novém zákoně ve Skutcích apoštolských (Sk 1, 14) vyzdvihuje i jedna neznámá žena, křičící ze zástupu: „*Když toto mluvil, zvolala jedna žena ze zástupu: „Blaze*

---

²²⁸ „,Ono‘ – tak podle H. Katolické překlady čtyř dříve podle V ,ona‘ (=Maria). Podle církevního otce Irenaa (2.stol.) je zde zaslíbeno vítězství Kristovo nad Antikristem; proto bývá tento verš označován tento verš za protoevangelium.“ BIBLE, s.26, pozn. k.

²²⁹ Srov. *Kázání III*, s. 4.

²³⁰ Srov. LAURENTIN, R., *Pojednání o Panně Marii*, s. 159-162.

²³¹ Srov. *Pastva I*, s. 117.

²³² POSPÍŠIL, C. V., *Maria – Mateřská tvář Boha*, s. 18.

té, která tě zrodila a odkojila!“ (Lk 11, 27) Mimo již zmíněné skutky apoštolů dává Rokos do souvislosti s Marií i dvanáctou kapitolu Zjevení.

4.1.3 Oslavné formulace

Rokos představuje třikrát Marii jako osobu zvlášť Bohem vyvolenou. K tomuto vyvolení a popisu Mariiiny výjimečnosti se v Písmu vztahují tři oslavné řeči zaměřené k Panně, které v homiliích Rokos zdůrazňuje. Jedná se o texty: *„Bud’ zdráva, milostí zahrnutá, Pán s tebou.“* (Lk 1, 28b) *„Požehnaná jsi nade všechny ženy a požehnaný plod tvého života.“* (Lk 1, 42b) A Lk 11, 27, který jsme již zmínili výše.

4.2 Panna Maria v kázáních Františka Alexandra Rokose

V této podkapitole se budeme blíže věnovat potridentské reflexi Rokose nad tajuplným vztahem mezi svatou Pannou a Božím Synem. Bude pojednáno o důležitých částech mariologické nauky jako je neposkvrněné početí Panny Marie, Mariina úloha při zvěstování a vtělení a její nanebevzetí. Mimo tato hlavní témata se budeme věnovat navštívení Panny Marie a také její poslušnosti a pokoře při jejím očišťování.

4.2.1 Neposkvrněné početí a svátek jména Panny Marie

Tématem neposkvrněného početí začíná soubor sedmi mariánských kázání. Hned v jeho úvodu je posluchači připomenuto, že všichni lidé jsou poskvrněni dědičnou vinou. Příčina této poskvrny spočívá v neposlušnosti prvních lidí. I když dogma o neposkvrněném početí ještě nebylo slavnostně definováno za článek víry, uvědomuje si a správně Rokos káže, že Panna Maria je této poskvrny uchráněna, když tvrdí: *„Jenom o oné matce, z níž se narodil Ježíš, jenom o Marii Panně domýšlíme se my katoličtí křesťané,*

že ji Bůh od této prvotní poskvrny osvoboditi ráčil, že zcela čistá na svět přišla, ano že byla již takovou, hned jak v životě své matky počata byla.“²³³

Prohlášení církve, které se vztahovalo k neposkvrněnému početí, přesně definoval blahoslavený papež Pius IX. v apoštolské konstituci *Ineffabilis Deus* ze dne 8. prosince 1954:

„[...] naši autoritou vyhlášíme, prohlašujeme a definujeme: Nauka, podle níž blažená Panna Maria v prvním okamžiku svého početí, díky zvláštní milosti a výsadě ze strany všemohoucího Boha, s ohledem na zásluhy Ježíše Krista, Spasitele lidského rodu, byla uchráněna od jakékoli poskvrny dědičné viny, je zjevena Bohem, a proto jí musí všichni věřící pevně a trvale věřit.“²³⁴

Tímto prohlášením se završil velmi dlouhý historický proces, týkající se různým způsobem všech členů katolické církve. Věřící prožívali *sensus fidei*, který vrcholným způsobem sehrál roli v ustanovení dogmatu o neposkvrněném početí. Teologové byli zapojeni do obtížného procesu odůvodňování této nauky a papežové nad celým postupem bděli a moderovali jej. Obsah dogmatu je již závazný a nereformovatelný, ale dogma může být dále prohlubováno a nově předkládáno s podmínkou, aby byl zachován jeho původní smysl.²³⁵

Rokos si klade otázku, proč právě Maria byla uchráněna oné viny. Důvod pro uchránění Marie před dědičnou vinou je Boží záměr z ní učinit matku Syna Božího.²³⁶ Současná teologická reflexe se snaží na toto dogma nahlédnout i z jiného úhlu.

„Teologové například nově pojímají toto dogma ve světle spasitelské lásky trinitárního Boha. Mariino neposkvrněné početí bylo totiž plodem čisté milosti, která byla bezvýhradným darem Otce, Syna a Ducha svatého. Tato událost dokládá, že Maria byla ospravedlněna čistou milostí, a nikoli na základě svých zásluh.“²³⁷

Na Marii můžeme vztáhnout i Šalamounův výrok z knihy Písní: „Všecka jsi krásná přítelkyně má, poskvrny prvotní na tobě není.“ (Pís 4, 7) Rokos připodobňuje Marii k nádobě bez vady, do které se vtělil Boží Syn.²³⁸ K výše uvedenému verši Laurentin přiřazuje Ženicha Jahveho a jeho

²³³ *Kázání III*, s. 3.

²³⁴ PIUS IX., *Ineffabilis Deus*, čl. 23.

²³⁵ Srov. *Matka Páně: památka, přítomnost, naděje*, čl. 46.

²³⁶ Srov. *Kázání III*, s. 4.

²³⁷ *Matka Páně: památka, přítomnost, naděje*, čl. 47.

²³⁸ Srov. *Kázání III*, s. 4.

snoubenku Izraele. Nevěrnosti Izraele lze přirovnat k nevěnostem a nedokonalostem putující církve, která podobně jako Izrael se dostává do pozice nevěrnice. Z vyvoleného lidu Izraele se skrze Mariino početí Ježíše stává církev. „Zdánlivě nadsazená slova krále Jahveho určená Izraeli: „Poskvrny na tobě není“ se stala skutečností až v rámci nového stvoření, které začíná Mariiným neposkvrněným početím.“²³⁹ Maria je to čisté zrno, díky kterému se mohl narodit Spasitel a z něhož Izrael dojde eschatologickému naplnění.²⁴⁰

Podobně jako je Kristus přirovnáván ke druhému Adamovi: „*Jestliže proviněním Adamovým smrt se zmocnila vlády skrze jednoho člověka, tím spíše ti, kteří přijímají hojnost milosti a darované spravedlnosti, budou vládnout v životě věčném skrze jednoho jediného, Ježíše Krista.*“ (Ř 5, 17), tak Rokos staví do protikladu Pannu Marii a Evu. Klade rozdílnost Evy, jako ženy, která prvotním hříchem lidstvu uškodila. Naopak Maria svým blahoslaveným plodem rozdrtila hlavu hadovi. (Gn 3, 15) Mariin celoživotní stav neposkvrněnosti nám má být příkladem k následování.²⁴¹

Panně Marii, co by matce našeho Spasitele, se dostává od církve náležitá úcta. Marii církev vzývá a vyprošuje si u ní milosti.²⁴² V církevním roce je Marii věnováno vícero svátků k oslavě její osoby a událostem jejího života. Dokladem vážnosti přikládané Panně Marii vypovídá také ustanovení svátku Jména Panny Marie. Zprvu byl slaven pouze v některých místech a od roku 1683 byl papežem Innocentem XI. zaveden pro celou církev. Nyní je však slaven pouze jako památka. Dříve se tento svátek slavil v neděli, týden po památce jejího narození.²⁴³ V současnosti je svátek stanoven na 12. září.

---

²³⁹ LAURENTIN, R., *Pojednání o Panně Marii*, s. 111.

²⁴⁰ Srov. *Tamtéž*, s. 111-112.

²⁴¹ Srov. *Kázání III*, s. 4.

²⁴² Srov. PAVEL VI., *Lumen gentium*, čl. 66.

²⁴³ Srov. *Kázání III*, s. 232.

4.2.2 Mariina úloha při zvěstování a vtělení

Mariinu významnost nám předkládá skutečnost, že ona byla nástrojem Božím, který měl přímou účast při významném okamžiku pro celé lidstvo. Význam vtělení zdůrazňuje ve své christologii profesor Pospíšil takto: „*Vtělení Božího Syna je tím nejdokonalejším myslitelným Božím dílem, a proto představuje ústřední událost celých dějin spásy.*“²⁴⁴ Vtělení Slova je projevem maximální lásky Boha, která je ochotna podstoupit neobvyklou *kenózi*: „*Způsobem bytí byl roven Bohu, a přece na své rovnosti nelpěl, nýbrž sám sebe zmařil, vzal na sebe způsob služebníka a stal se jedním z lidí. A v podobě člověka se ponížil, v poslušnosti podstoupil i smrt, a to smrt na kříži.*“ (Flp 2, 6-8), na které měla na celkem jiné rovině účast také Maria.²⁴⁵

Rokos vycházel z biblického překladu, který sloveso *διεταραχθη* tlumočil slovesem zarmoutit se. Ve slovníku novozákonní řečtiny nacházíme u tohoto slovesa překlad: zneklidnit se, uleknout se.²⁴⁶ „*Maria uslyševši zarmoutila se nad řečí jeho.*“ (Lk 1, 29)²⁴⁷ V tomto úvodním citátu z Rokosovy promluvy cítíme, že tajemství spjaté s Gabrielovým poselstvím Marii přesahuje. Rokos nám poskytuje úhel pohledu, který je zaměřen na velikost Mariina panenství. Největší problém Maria spatřovala v logickém úsudku, kdy získáním mateřství žena přichází o své panenství. Ona měla stále touhu si panenství zachovat. Byla sice zasnoubena s mužem jménem Josef, ale žila sama. Marii se dostává ujištění, že přijaté mateřství ji nezavání panenské čistoty. Početí nebude z vůle lidské, ale bude zastíněna Duchem svatým, mocí Nejvyššího.²⁴⁸ „*[...] U Boha není nic nemožného*“ — *Tak mluvil asi archanděl Gabriel k Marii Panně, tak ji ujišťoval, že se matkou stane, totiž že bude takovou bez ztráty své panenské čistoty. A tak jen svolila tato čistotná*

²⁴⁴ POSPÍŠIL, C. V., *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, s. 204.

²⁴⁵ Srov. *Matka Páně: památka, přítomnost, naděje*, čl. 51.

²⁴⁶ Srov. TICHÝ, L., *Slovník novozákonní řečtiny*, s. 42.

²⁴⁷ *Kázání III*, s. 66.

²⁴⁸ Srov. *Tamtéž*, s. 66. *Pastva I*, s. 115.

*panenka odevzdala se zcela do vůle Boží.*²⁴⁹ Rokos nabádá zvláště mládež, aby se obracela v modlitbě o čistotu k nejčistší Panně, největšímu vzoru panenství. Toto mravoučné kázání věnované čistotě je zakončeno slovy svatého Jana Zlatoústého: „*Které jste panny, k matce Páně se utíkejte. Ta vám svým ochraňováním nejkrásnější, nejdražší a neporušený klenot váš zachová.*“²⁵⁰

Jí si Syn Boží vyvolil za matku, aby ji tímto důstojenstvím více povýšil čím více se ona ponížovala. Mariina láska k čistotě byla tak velká, že by se dokázala zříci svého mateřství, kdyby se to nemohlo stát bez ztráty panenství.²⁵¹

O plnosti všech ctností v Marii vypovídá Gabrielův pozdrav: Zdrávas buď milostiplná! (Srov. Lk 1, 28) To je to tvrzení, které nám dává jistotu, že tomu tak u Marie skutečně bylo. Její naplnění milostí je příčinou toho, že ji má celá církev uctívat.²⁵² Maria je prvním tvorem, který byl zcela utvářen Duchem svatým. Ona je první nositelkou Ducha a celý její život byl tímto Duchem řízen a proniknut až do té míry, že ji můžeme uznat za ikonu Ducha svatého. On jí pomohl, aby z jejího srdce vyšla na Boží úkol odpověď *fiat*. Z jeho působení Maria vyslovila chvalozpěv *Magnificat* (Srov. Lk 1, 46-55) a působil i ve chvíli, pro ni nejtěžší, když držela v rukou tělo svého ukřižovaného syna.²⁵³

4.2.3 Navštívení Panny Marie

Poté co jsme se věnovali v předchozí podkapitole reakci Marie na andělský pozdrav, slyšíme nyní další neobvyklý pozdrav, který je Marii adresován, a to od její tety Alžběty: „*Požehnaná jsi nade všechny ženy a požehnaný plod tvého těla.*“ (Lk 1, 42b) Maria se po obdržení zvěstování vydala z Nazareta daleko přes hory do judského městečka

---

²⁴⁹ *Kázání III*, s. 67.

²⁵⁰ *Tamtéž*, s. 67.

²⁵¹ Srov. *Tamtéž*, s. 188.

²⁵² Srov. *Tamtéž*, s. 189.

²⁵³ Srov. *Matka Páně: památka, přítomnost, naděje*, čl. 16.

Hebronu, do domu kněze Zachariáše, aby tam navštívila jeho ženu Alžbětu.²⁵⁴ V okamžiku, kdy Maria Alžbětu pozdravila, pohnul se v jejím těle Jan Křtitel. Tento pohyb je reakcí nejen na setkání s Marií, ale také s Ježíšem. (Srov. Lk 1, 39-45)

Na otázku z jaké příčiny se Marie rozhodla podstoupit náročnou a dlouhou cestu skoro 20 mil Rokos odpovídá. Motivem této cesty bylo sdílet svou radost z početí Ježíše a také radost Alžběty, o které jí anděl zvěstoval, že je také v očekávání. Ta již byla v šestém měsíci. Alžbětin pozdrav nás uvádí do krásy uctívání Marie. Proč ji máme uctívat? Marii po Bohu patří největší čest. Její život nepostihl nikdy hřích nebo nějaká nedokonalost.²⁵⁵

Dalším důvodem uctívání Panny Marie, mimo její Boží mateřství, je Mariina svatost. Rokos se opět vrací k Mariinu početí bez poskvrny hříchu a také její množství ctností, kterými je ozdobena. Na příkladu Marie ukazuje Božské ctnosti. Živou víru, pevnou naději a vroucí lásku. Důležitá je také její hluboká pokora, roznícená pobožnost, nevyslovitelná stydlivost a čistota. Ochotná poslušnost, odevzdanost v řízení Boží a láska k chudým jsou ty vlastnosti, na které je třeba ukázat. Rokos si je vědom, podobně jako u Boha, kterého nelze obsáhnout, tak i o ctnostech Mariiných nedovede plně hovořit. Pokusí se posluchačům alespoň její významnost a velikost přiblížit.²⁵⁶

„Víra nejblaženější Panny Marie byla tak veliká, pevná a stálá, jakou u žádného člověka, ba ani žádného anděla naléztí nelze.“²⁵⁷

4.2.4 Poslušnost a pokora při očišťování Panny Marie

Ve starozákonní době Židé dodržovali Bohem nařízené a skrze Mojžíše vyhlášené zákony ohledně očišťování matek po porodu:

„Mluv k Izraelcům: Když žena otěhotní a porodí chlapce, bude nečistá po sedm dní; bude nečistá jako v době svého obvyklého krvácení. Osmého dne

---

²⁵⁴ Srov. *Kázání III*, s. 184.

²⁵⁵ Srov. *Tamtéž*, s. 184-185.

²⁵⁶ Srov. *Tamtéž*, s. 186.

²⁵⁷ *Tamtéž*, s. 186.

bude obřezána jeho předkožka. *Matka* pak setrvává v očišťování od krve ještě po třicet tři dny. Nedotkne se ničeho svatého a nevejde do svatyně, dokud neskončí dny jejího očišťování.“ (Lv 12, 2-4)

Vzhledem ke skutečnosti, že Ježíš byl prvorozeným Synem, vztahovala se na něj ještě povinnost, že musel být Bohu představen a obětí vyplacen. (Ex 13, 2)

Veliká je Mariina poslušnost a i když je neposkvrněná, přesto se podřizuje a plní zákonem ustanovená nařízení.

„I Maria, ačkoli Ježíše skrze zastínění Ducha svatého počala (Luk. 1, 35.), a tedy nikterak poskvrněna býti nemohla, vykonala toto nařízené očišťování čtyřicátého dne po porodu synáčka svého, a obětovala, od svého manžela do Jeruzalémského chrámu doprovázena byvši, co zákon chudým matkám nařizoval.“²⁵⁸

Rokos považuje natolik důležité zdůraznit Mariinu poslušnost a pokoru, že se k tématu Mariina očištění znovu navrácí, když říká: „*Zákon Mojžišův [...] byl pro Marii Pannu velmi snižující, neboť porodivši Syna Božího zachovala své panenství neposkvrněné, a přece se mu podrobila.*“²⁵⁹ Ježíš měl ve svých rodičích obrovský příklad poslušnosti a pokory, který si hlouběji uvědomíme, když k postavě jeho matky přičteme Josefovou roli. On věděl, že není Otcem Ježíše, ale uposlechnul poselství anděla a přijal úlohu Ježíšova pěstouna.²⁶⁰

Rokos zmiňuje myšlenku svatého Augustina: „*Milost povýšila Marii nad zákon, ale její pokora podrobila ji zákonu!*“²⁶¹ K tomuto výroku můžeme vnímat paralelu v Ježíšově promluvě k zástupům a svým učedníkům: „*Kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen.*“ (Mt 23, 12)

Pravá její velikost ale spočívá v tom, že ne ona je „Bohem“, ale ona je ta, která se mu zcela oddala, je jeho pokornou a věrnou služebnicí a milovanou dcerou. Dovedla ve svém životě přijmout vše, co jí Bůh dal a uchovala si ducha pokory.

---

²⁵⁸ Srov. *Kázání III*, s. 58.

²⁵⁹ *Tamtéž*, s. 59.

²⁶⁰ Srov. *Pastva I*, s. 115.

²⁶¹ *Kázání III*, s. 62.

Bezvýhradná pokora a úcta před Hospodínem způsobuje, že Bůh obrací své oči k Marii z Nazareta. Ona se sama v chvalozpěvu *Magnificat* označila za jeho služebnici. (Srov. Lk 1, 48) a také jej chválí, že jí učinil veliké věci, ten který je mocný. (Srov. Lk 1, 49) Maria se pokořila, když se prohlásila za služebnici Páně (Srov. Lk, 1, 38) a Božímu stylu odpovídá její povýšení. (Srov. Mt 23, 12) Nejvýznamnějším důsledkem toho, že Bůh upřel oči na svou pokornou služebnici, představuje Mariino nanebevzetí, o kterém si povíme v následující kapitole.²⁶²

4.2.5 Mariino nanebevzetí

Jako Bůh oslavil svou mocí Krista, kterého nechal vstát z mrtvých, podobně oslavil i jeho matku při jejím nanebevzetí.²⁶³ V této kapitole si přiblížíme, jak toto tajemství reflektuje Rokos.

Tématu týkajícímu se Mariina nanebevzetí se Rokos hlouběji věnuje v kázání při slavnosti Nanebevzetí Panny Marie. Při této příležitosti mluví jako první o jiné Marii, kterou známe z podobenství o Marii a Martě. (Lk 10, 38-42) Zde poukazuje že štěstí, které zažíváme zde na zemi, je nicotné v kontrastu k tomu, co nás čeká u Boha v nebesích. Rokos vzápětí zmiňuje Marii, matku Ježíšovu, jako příklad hodný následování člověka, který dosáhl nebe. Předkládá posluchačům otázky: Jak se Maria dostala do nebe? Jak došla do svého cíle?²⁶⁴

V kázáních není vyslovená zmínka o tom, že Maria byla vzata do nebe s tělem i duší, jak nám to potvrzuje Pius XII, který vyhláší 1. listopadu 1950 v konstituci *Munificentissimus Deus*: „[...] naší autoritou vyhlášíme, prohlašujeme a definujeme jako Bohem zjevené dogma, že neposkvrněná Bohorodička a ustavičná Panna Maria, když se uzavřel běh jejího pozemského života, byla vzata s duší i tělem do nebeské slávy.“²⁶⁵

---

²⁶² Srov. *Matka Páně: památka, přítomnost, naděje*, čl. 51.

²⁶³ Srov. *Tamtéž*, čl. 11.

²⁶⁴ Srov. *Kázání III*, s. 193.

²⁶⁵ PIUS XII., *Munificentissimus Deus*, čl. 44.

Na otázku: „Jak se Maria dostala do nebe?“ Rokos odpovídá – s duší i s tělem. Rokos se ve skutečnosti zamýšlí nad tím, co v životě vše vykonala, že si zasloužila nebe. Kritizuje mnohé, kteří jsou podle něj v bludu, když věří, že jenom skrze zvláštní milost Boží se do nebe dostala a že příčinou je pouze její mateřství.²⁶⁶ Na to nám odpovídá: „*I Maria, matka Ježíšova musela se pro nebe připravovat, musela ho na tentýž způsob hledat a dosáhnout, jako každý jiný člověk.*“²⁶⁷ Maria byla ve všech okamžicích týkajících se existence Slova v Těle, tedy mezi jeho počátkem a koncem, především poutnicí, která zápolila o svou víru.²⁶⁸

Následující Rokosova vyjádření týkající se způsobu Mariina nanebevzetí je možné vnímat ve světle pozdějšího vyhlášení magisteria a interpretovat tak, že měl na mysli Mariino nanebevzetí i s tělem. V kázání třikrát zmiňuje zvláštnost Mariina vstupu do nebe, po vykonání pozemské pouti, když říká: „*přešla do onoho světa*“²⁶⁹; „*[...] do věčné slávy vešla.*“²⁷⁰ ; „*[...] slavně do nebe přijata byla.*“²⁷¹ Další místo, které se nepřímou dotýká otázky nanebevzetí Panny Marie, nalezneme v kázání na den Navštívení Panny Marie, kde kromě Mariiny svatosti vyzdvihuje její lásku k Bohu:

„Nikdo ze svatých, co jich zde na světě živo bylo, ani žádný z těch nebeských duchů, co jich jest okolo trůnu Božího, neměl a nemá takovou lásku k Bohu jako Maria. Její čistá duše zaměstnávala se ustavičně jen Bohem, a s takovou láskou vykročila z této pomíjivosti, a byla do stánku věčné lásky přijata.“²⁷²

Při líčení její svatosti, která je základem pro nebe, odkazuje na žalmistova slova z knihy Přísloví o statečné ženě. (31, 10-30) Pro připomenutí tohoto úryvku, vložil Rokos do této promluvy celou stranu ze Starého zákona. Maria je podle něj přesně taková žena, kterou tato kniha

---

²⁶⁶ Srov. *Kázání III*, s. 193-194.

²⁶⁷ *Tamtéž*, s. 194.

²⁶⁸ Srov. POSPÍŠIL, C. V., *Maria – Mateřská tvář Boha*, s. 43.

²⁶⁹ *Kázání III*, s. 193.

²⁷⁰ *Tamtéž*, s. 203.

²⁷¹ *Tamtéž*, s. 204.

²⁷² *Tamtéž*, s. 187.

zmiňuje. Ona využila všechny hřivny, které od Boha dostala a vždy plnila to, co jí její stav přikazoval.²⁷³

Její trpělivost se projevila, že nikdy nemalomyslněla i když na zemi prošla těžkými zkouškami. Církevní tradice zná sedm bolestí Panny Marie. Rokos jich v tomto kázání jmenuje hned pět. Jedná se o proroctví Simeona v Jeruzalémském chrámu (Srov. Lk 2, 35), útěk do Egypta, hledání dvanáctiletého Ježíše v chrámě, setkání s Ježíšem na křížové cestě a Mariina přítomnost pod Ježíšovým Křížem. Rokos nám ukazuje, že to Maria neměla jednoduché a potýkala se i s dalšími problémy. Jako matka trpěla, když byl Ježíš farizeji pomlouván a lidmi osočován. Maria věděla, že jejího syna nazývali žroutem a pijanem (Lk 7, 34) a nepřítelem císaře. (Lk 23, 5) Přesto vše vytrvala tato věrná služebnice. Tím vším se Maria připravovala pro nebe.²⁷⁴

Zajímavý je údaj, že Maria byla na tomto světě šedesát let. V té době to bylo bráno jako projev velikého požehnání, když se člověk dožil takového věku.²⁷⁵

4.3 Mariiiny tituly v kázáních

Cílem této kapitoly je představit mariologické tituly, které Rokos užívá. Mimo všeobecně známé nás mohou do lepšího poznání Mariina života nasměrovat i jednoduchá oslovení, která nejsou blíže přiblížena.

4.3.1 Rodička Boží

Mariino mateřství je nám představeno v apoštolském vyznání víry. V *Pastvě* Rokos poukazuje, že Ježíš nesestoupil již s tělem na zem, ale přijal lidské tělo skrze ženu. Ježíš neměl lidského otce, ale díky Marině příslušnosti k Davidovu rodu se Písmo naplňuje.²⁷⁶ Na jiném místě ji představuje slovy:

---

²⁷³ Srov. *Kázání III*, s. 195-196.

²⁷⁴ Srov. *Tamtéž*, s. 202-203.

²⁷⁵ Srov. *Tamtéž*, s. 185-186.

²⁷⁶ Srov. *Pastva I*, s. 116.

„nejblaženější Panna, rodička Boží, Maria.“²⁷⁷ Zdůraznění tohoto titulu v modlitbě poukazuje na důležitost smyslu tohoto oslovení:

„Ty pak, nejsvětější rodičko Boží! jenž, byvši do nebe přijata, pro své vznešené zásluhy královnou všech andělů a svatých učiněna jsi byla, vypros nám křehkým nádobám u svého Syna Ježíše potřebné k tomu milosti, abychom [...] za tebou dostati mohli.“²⁷⁸

Maria byla vybrána Bohem za matku jeho Syna nejen z důvodu své neposkvrněnosti, ale také díky své bezvýhradné poslušnosti. Rokos se Mariině poslušnosti věnuje v líčení jejího snížení se při obětování v chrámě. Předkládá ji za vzor farníkům. Maria s tichou pokorou koná to, čemu se nemusí podřizovat a nereptá proti nařízení. Oproti ní křesťanům činí za těžko se podříditi i tomu, co jim je uloženo.²⁷⁹ Maria je tím vzorem, ve kterém jsou podstatným a plným způsobem přítomny ty postoje a ctnosti, které nám předkládají evangelia.²⁸⁰

4.3.2 Matka

Alžběta jako jedna z prvních se setkává s Marií coby matkou. Její slova: Požehnaná ty mezi ženami! (Srov. Lk 1, 42) Rokos rozvádí slovy: „Jako by řekla: „Tys ta nejšťastnější, ty máš to nejhojnější a největší požehnání ze všech žen, ze všech, které kdy matkami byly a budou.“²⁸¹

Každé mateřství provází nejen radosti, ale i trápení. Maria v tomto nebyla výjimkou. Její pozemské starosti byly překonány vírou. Maria nepochybovala, že v kolébce se stará o Syna Božího. Odevzdala se od začátku do Božích rukou, zvláště když poznávala, že ji Josef míní opustit pro přijaté mateřství. Bohu věřila, i když utíkala před Herodem do Egypta, až do poslední chvíle pod křížem.²⁸² Maria je naplněna milostí, (Srov. Lk 1, 28) ale nebyla zbavena utrpení, vnitřních zápasů a strastí lidské existence.²⁸³

---

²⁷⁷ Srov. *Kázání I*, s. 139.

²⁷⁸ *Kázání III*, s. 205.

²⁷⁹ Srov. *Kázání I*, s. 58-59.

²⁸⁰ Srov. *Matka Páně: památka, přítomnost, naděje*, čl. 54.

²⁸¹ *Kázání III*, s. 184.

²⁸² Srov. *Tamtéž*, s. 186-187.

²⁸³ Srov. *Matka Páně: památka, přítomnost, naděje*, čl. 48.

Významným důvodem, proč prokazovat Marii čest je podle Rokose fakt, že ona je Matkou Boží. I když historie zná mnoho svatých, kteří oplývali tolika ctnostmi, tak jen Maria měla výsadu, že porodila Boha. To je podle Rokose i svatého Bernarda a svatého Bonaventury to nejvyšší povýšení člověka od Boha.²⁸⁴

Vztah Marie a Ježíše jako matky a syna jednoznačně popisuje dokument *Matka Páně* následovně:

„Ježíš, Boží Syn a Syn člověka, Mesiáš a Spasitel, se narodil z Marie a je tělem z jejího těla. Ona ho počala, porodila, kojila ho ze svých panenských prsů, vychovávala ho spolu se svým manželem Josefem podle tradice svého lidu. Maria byla pravou Ježíšovou matkou, a proto mezi ní a synem existuje nerozborný mateřský a synovský vztah.“²⁸⁵

Mariino mateřství se netýká pouze Ježíše, ale vztahuje se i na nás. My jako její děti se na ni smíme obracet a nebudeme se muset bát, že by na nás zapomněla, zvláště v hodině naší smrti.²⁸⁶

„Její mateřství povyšuje ji nadevšechny stvořené bytosti; neboť ji činí královnou nebes i země, všech andělů i lidí. Žádná stvořená bytost nemůže na vyšší stupeň vznešenosti vystoupiti, nežli Maria svým mateřstvím vystoupila. Ale Maria není jen naší královnou, ona jest také naší matkou.“²⁸⁷

Maria stále odkazovala na Ježíše. Vyzývá ke konání všeho, co nám říká. (Srov. Jn 2, 5) I díky tomu je Mariino prvenství postaveno i nad anděly: „Pro pokoru povýšil Marii nade všechny sbory andělské, učinil ji matkou Syna svého, Ježíše Krista.“²⁸⁸

Mariino mateřství se stává podnětem k jejímu propojení s Trojicí. „Pozorujme jen Marii jakožto matku Boží jak vzhledem na Boha, tak i na ostatní tvory. Byvši Maria matkou učiněna, vstoupila ve zvláštní spojení s nejsvětější Trojicí.“²⁸⁹ Naším cílem pak má být věčné velebení Otce spolu s Pannou Marií.

---

²⁸⁴ Srov. *Kázání III*, s. 189-190.

²⁸⁵ *Matka Páně: památka, přítomnost, naděje*, čl. 14.

²⁸⁶ Srov. *Kázání III*, s. 191.

²⁸⁷ *Tamtéž*, s. 191.

²⁸⁸ *Tamtéž*, s. 65.

²⁸⁹ *Tamtéž*, s. 190.

4.3.3 Panna

Nejčtenější označení pro Marii je v kázáních titul *Panna*. Rokos jej užívá na jednapadesáti místech. Podobně bez jakéhokoliv přívlastku nazývali Marii *Pannou* již církevní otcové, kteří jejímu panenství připisovali vysokou hodnotu. Panenství vnímali jako osobité znamení Kristova božství a zároveň jako předobraz nového zrození všech křesťanů. Oceňovali dokonalé a příkladné Mariino panenství.²⁹⁰ MPMA přináší následující stanovisko:

„Kvůli jedinečnému charakteru panenského početí Krista, pravého Božího Syna a pravého syna Mariina, vnímali svatí otcové panenství Služebnice Páně v jeho rozličných aspektech jako velmi komplexní realitu, jež se celá vtahuje k tajemství Božího Syna a zároveň přesahuje všechno pomýšlení.“²⁹¹

Rokos neuvádí výslovně, že Maria byla *Panna* při porodu i po něm, protože to vnímá jako automatickou věc. Nauka o panenském početí Ježíše vychází z Matoušova a Lukášova evangelia. (Srov. Mt 1, 16. 18-25 a Lk 1, 26-38) Mimo Písmo svaté ji nalézáme ve dvou vyznáních, jimiž je Apoštolské krédo a Nicejsko-konstantinopolské krédo. Tato nauka je obhajována svatým Ignácem z Antiochie, Aristidem, svatým Justinem a svatým Irenejem. Rovněž je zde zahrnut i jednomyslný soulad všech svatých otců. Pravda o vtělení Slova do panenského lůna Marie prostřednictvím a mocí Ducha svatého je Bohem zjevená.²⁹²

Učitelství církve se v průběhu staletí prostřednictvím vyznání víry, autentickým výkladem biblických textů k této otázce jasně postavil. Víra církve v panenské početí Ježíše byla jistá v každé době, že nebylo nutné přistoupit k dogmatickému prohlášení této pravdy.²⁹³

Na tuto skutečnost Rokos odkazuje, že tohoto titulu užívá, když mluví o celém jejím životě, včetně jejího nanebevzetí. Podobně jako u Ježíše oslovení Pán splývalo s jeho osobou, tak je tomu i v případě Marie *Panny*.

Rokos Mariino stálé a nezrušené panenství hlouběji nereflektuje. Tématu Mariina panenství se ve svém listu, konstantinopolskému biskupu

²⁹⁰ Srov. Laurentin, R., *Pojednání o Panně Marii*, s. 135.

²⁹¹ *Matka Páně: památka, přítomnost, naděje*, čl. 44.

²⁹² Srov. *Tamtéž*, čl. 43.

²⁹³ Srov. *Tamtéž*, čl. 43.

Flavianovi, *Tomus ad Flavianum* věnuje papež Lev Veliký, který tvrdí: „*Byl počat Duchem svatým v lůně panenské Matky, která ho počala jako panna a která pannou zůstala, když ho porodila.*“²⁹⁴

Důležité je i prohlášení magisteria, které na Lateránské synodě v roce 649 o Marii prohlásilo: „*v plnosti času počala bez sémě z Ducha svatého a porodila toho, jenž je zplozen Bohem přede všemi věky, Boha Slovo, přičemž její panenství zůstalo neporušené i po porodu.*“²⁹⁵

4.3.4 Další použité tituly

Při zmínění vztahu Marie k jejímu snoubenci, svatému Josefovi, je označena jako *panenská choť*.²⁹⁶ Zde opět podtrhuje Rokos význam jejího panenství a nerozlučitelnosti jejich vztahu. Při zmínkách o Marii jako prostřednicí při vtělení ji Rokos pojmenovává na dvou místech titulem *čistá nádoba*.²⁹⁷ Dvojí zmínku o Marii, která je *nevěstou Ducha svatého*²⁹⁸ nalézáme v kázání na den navštívení Panny Marie.

V tomto kázání si všímáme dalších titulů nejen Marie ale i Ježíše. Jestliže nazýváme Ježíše *králem*, tak Marie je naší *královnou*. Podobně mluvíme-li o Ježíši jako o *cestě k nebi*, tak Maria je *brána nebeská*. Maria je *hvězdou*, která nám svítí, abychom došli k věčnosti. Z Loretánských litaní si Rokos vybírá invokaci, v níž je Maria oslovena jako *útěcha zarmoucených a matka božské milosti*.²⁹⁹

Když Maria navštívila Alžbětu, byla od ní značena jako *blahoslavená*.³⁰⁰ Rokos připomíná skutečnost, že než přišel na svět Ježíš, lid kráčel ve tmách. Tuto temnotu zakoušely všechny národy. Jen u Izraelitů byla temnota zmírněna hvězdami, kterými míní proroky. Ti jsou Bohem posláni,

---

²⁹⁴ Srov. POSPÍŠIL, C. V., *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, s. 167.

²⁹⁵ *Matka Páně: památka, přítomnost, naděje*, čl. 44.

²⁹⁶ Srov. *Kázání I*, s. 55, 69.

²⁹⁷ Srov. *Kázání III*, s. 4, 66.

²⁹⁸ Srov. *Tamtéž*, s. 191.

²⁹⁹ Srov. *Tamtéž*, s. 191.

³⁰⁰ Srov. *Kázání II*, s. 107.

aby lid učili svatým pravdám. Maria se stala *krásnou denicí*, která vzešla jako předzvěst, ohlašující brzký příchod světla a jasného dne spočívající v Ježíši.³⁰¹

---

³⁰¹ Srov. *Kázání III*, s. 228.

Závěr

Po přečtení Rokosova kázání můžeme s jistotou říci, že se nijak neodchyloval od církevní nauky. Naopak byl jejím horlivým zastáncem. Správně své posluchače seznámil i s otázkami, které ještě nebyly přesně definovány a slavnostně vyhlášeny katolickou církví. Zde máme na mysli především otázky týkající se Mariina neposkvrněného početí a nanebevzetí. Rokose můžeme zařadit mezi dobré kněze a věrohodné svědky evangelia. V kázáních se snažil rozvíjet i dogmatická témata, ale na prvním místě bylo mravní ponaučení a rady věřícím jak dosáhnout spásy. Vystala-li nějaká námitka k tomu, co říkal, nebál se vzápětí tuto námitku vyslovit a vyřešit ji. Jeho promluvy měly mravoučný i apologetický charakter.

Pojetí jeho christologie je sestupné, tento směr nacházíme u mnoha autorů jeho doby. V Rokosově díle převažuje pavlovská novozákonní christologie. Z důvodu zaměření kázání k prostým věřícím nevysvětluje rozdíl mezi imanentní a ekonomickou Trojicí. Jeho dílo vypovídá spíše o Trojici ekonomické, tj. jak se Bůh projevuje navenek.

Rokos neopomněl zdůrazňovat i držení se Mariina postoje ke spáse. V čem spočívá tato správnost? Vycházíme-li z toho, že hodnověrná mariologie a pravá mariánská úcta je výrazně christocentrická a teocentrická,³⁰² pak Rokos splnil svůj úkol bezchybně.

Často v závěru kázání vyzývá k modlitbě a prosí neposkvrněnou matku a Syna Božího o dary, které nám mají pomoci v našem pozemském putování a mají dovést k životu věčnému.

Dílem Františka Alexandra Rokose jsem se zabýval poslední dva roky. Jeho kázání mi pomohla v duchovním i v osobním životě. Jeho rady jsem si bral k srdci a v různých životních situacích jsem je uplatňoval a pomáhaly mi. Rokosovo pojetí a představení Ježíše mě obohatilo. Z poznámkového aparátu, který Rokos používal, se dozvídáme, že čerpal nejen z Písma, ale často odkazoval na různé církevní dokumenty. V jeho době bylo vše

---

³⁰² Srov LAURENTIN, R., *Pojednání o Panně Marii*, s. 7.

důležité obsaženo v manuálech. Pro obyčejného věřícího nemuselo být lehké si je obstarat popřípadě jim plně a správně porozumět. Bylo potřeba někoho, kdo by je dovedl správně interpretovat. Rokos tuto úlohu vzal na sebe a tím přispěl k náboženské vzdělanosti tehdejší doby. Jeho kázání mají smysl i dnes a mohou mnoha lidem pomoci zkvalitnit svůj duchovní život. Při kázáních nám také představoval názory církevních otců. Důkazem jeho vzdělanosti je to, že i složité myšlenky dovedl vyjádřit prostou řečí, která byla srozumitelná i nevzdělanému lidu. Rokos obdržel od Boha charisma hlasatele, aby sloužil Božímu lidu a vlastnímu národu. Této hřivny dovedl plně využít.

Seznam použitých zkratek

- ČKD Časopis katolického duchovenstva
- Kázání I Kázanj na wssecky neděle a swátky w roce připadagcj, Prwnj polovice nedělnjch kázanj, díl 1.
- Kázání II Kázanj na wssecky neděle a swátky w roce připadagcj, Druhá polovice nedělnjch kázanj, díl 2.
- Kázání III Kázanj na wssecky neděle a swátky w roce připadagcj, Swátečnj kázanj, díl 3.
- MPMA Mezinárodní papežská mariánská akademie
- Pastva I Pastwa duchownj pro owce z prawého owčince Kristowa : obsahugcj w sobě: Katechetické řeči k vzděláwánj všech katoljků, obzvláště pak lidu wenkowského, we swatém náboženstwj, díl 1.
- Pastva II Pastwa duchownj pro owce z prawého owčince Kristowa, to gest, Křesťanská cwičenj k wyučowánj wenkowského katolického lidu we swatém náboženstwj, buď we wesnicjch, nebo w chrámu Páně, díl 2.
- Pastva III Pastwa duchownj, pro owce z prawého owčince Kristowa, obsahugcj w sobě: Katechetické řeči k vzděláwánj všech katoljků, obzvláště pak lidu wenkowského, we swatém náboženstwj, díl 3.

Zkratky názvu biblických knih jsou uváděny podle Českého ekumenického překladu – ČESKÁ BIBLICKÁ SPOLEČNOST, *Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona*. Praha 2008, s. 5-6.

Seznam použitých zdrojů

Prameny

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih) : český ekumenický překlad., Praha, Česká biblická společnost, 2008, ISBN 978-80-85810-84-4.

ROKOS, F. A., *Kázanj na wssecky neděle a swátky w roce připadagcj, Prwnj polowice nedělnjch kázanj*, Díl 1., V Praze, Jan Host. Pospíšil, 1836.

ROKOS, F. A., *Kázanj na wssecky neděle a swátky w roce připadagcj, Druhá polowice nedělnjch kázanj*, Díl 2., V Praze, Jan Host. Pospíšil, 1838.

ROKOS, F. A., *Kázanj na wssecky neděle a swátky w roce připadagcj, Swátečnj kázanj*, Díl 3., V Praze, Jan Host. Pospíšil, 1839.

ROKOS, F. A., *Pastwa duchownj pro owce z prawého owčince Kristowa : obsahujcj w sobě: Katechetické řeči k vzdělávání všech katoljků, obzvláště pak lidu wenkowského, we swatém náboženstwju*, Díl první, V Praze, Jan Spurný, 1843.

ROKOS, F. A., *Pastwa duchownj pro owce z prawého owčince Kristowa, to gest, Křesťanská cwičenj k wyučování wenkowského katolického lidu we swatém náboženstwju, bud' we wesnicjch, nebo w chrámu Páně*, Díl druhý, V Praze, Knížecí arcibiskupská tiskárna, 1831.

ROKOS, F. A., *Pastwa duchownj, pro owce z prawého owčince Kristowa, obsahujcj w sobě: Katechetické řeči k vzdělávání všech katoljků, obzvláště pak lidu wenkowského, we swatém náboženstwju*, Díl třetí, V Praze, Jan Spurný, 1846.

ROKOS, F. A., *Pastwa duchownj, pro owce z prawého owčince Kristowa, obsahujcj w sobě: Katechetické řeči k vzdělávání všech katoljků, obzvláště pak lidu wenkowského, we swatém náboženstwju*, Díl čtvrtý, V Praze, Jan Spurný, 1847.

Použitá literatura

- FRANZEN, A., *Malé dějiny církve*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006, ISBN 80-719-5082-3.
- JAKUBEC, J., *Dějiny literatury české II.: Od osvícenství po družinu máje*, Praha: Nákladem Jana Laichtera, 1934.
- KADLEC, J., *Dějiny katolické církve*, Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1993, ISBN.80-7067-285-4.
- KADLEC, J., *Přehled českých církevních dějin 2*, Praha: Zvon, 1991, ISBN 80-7113-003-6.
- LAURENTIN, R., *Pojednání o Panně Marii*, Příbram: Krystal OP a Karmelitánské nakladatelství, 2005, ISBN 80-85929-76-7 a 80-7192-728-7.
- Matka Páně: památka, přítomnost, naděje : list Mezinárodní papežské mariánské akademie adresovaný těm, kdo se zabývají mariologií*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003. ISBN 978-807-1927-624.
- Nový biblický slovník*, Praha: Návrat domů, 2009, ISBN 978-807-2551-934.
- OTRUBA, M., *Lexikon české literatury: 3/II P-Ř*, Praha: Academia, 2000, ISBN 80-2000-708-3.
- PAVEL VI., *Lumen gentium*. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, ISBN 80-7192-438-5.
- PAVEL VI., *Presbyterorum ordinis*. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, ISBN 80-7192-438-5.
- PIUS IX., *Ineffabilis Deus*. In *Nanebevzetí Bohorodičky ve světle dokumentů magisteria*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2000, ISBN 80-7266-061-6.
- PIUS XII. *Munificentissimus Deus*. In *Nanebevzetí Bohorodičky ve světle dokumentů magisteria*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2000, ISBN 80-7266-061-6.

- POSPÍŠIL, C. V., *Hermeneutika mystéria: Struktury myšlení v dogmatické teologii*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, ISBN 80-7195-001-7.
- POSPÍŠIL, C. V., *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, ISBN 978-80-7195-394-4.
- POSPÍŠIL, C. V., *Různé podoby české trinitární teologie a pneumatologie 1800-2010: tvářnosti české katolické trojiční teologie a pneumatologie 1800-1989: komentovaná bibliografie 1800-2010*, Příbram: L. Marek, 2011, ISBN 978-80-87127-37-7.
- POSPÍŠIL, C.V., *Maria – Mateřská tvář Boha*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004, ISBN.80-7192-949-2.
- RATZINGER, J., *Ježíš Nazaretský*, Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister, 2008, ISBN 978-80-87029-33-6.
- RATZINGER, J., *Úvod do křesťanství*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007, ISBN 978-80-7195-012-7.
- ROKOS, F. A., *Básně Františka Alexandra Rokosa*, W Praze: Josefa Fetterlowá z Wildenbrunu, 1827.
- TICHÝ, L., *Slovník novožákonní řečtiny*, Olomouc: Burget, 2001, ISBN 80-902798-5-6.
- VODIČKA, F., *Dějiny české literatury*, Praha: Nakladatelství československé akademie věd, 1960.

Internetové zdroje

25. *června – svátek svatého Ivana. Tři habry* [on-line]. Dostupné z <http://trihabry.sweb.cz/patroni.html>, [2012.11.12].

J...CKÝ, *Pastva duchownj, pro owce z pravého owčince Kristowa*, ČKD, 1832/1, str. 143-149, [on-line]. dostupné z http://depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_8981, [2012.11.19].

JINDRÁČEK, V., *Známý neznámý František Bohumír Štěpnička. Knihovnický zpravodaj Vysočiny*, [on-line]. Dostupné z <http://kzv.kkvysociny.cz/archiv.aspx?id=1225&idr=10&idci=25>, [2012.11.12.].

JIRSÍK, J. V., *Pastva duchovní pro ovce z pravého ovčince Kristova*, ČKD, 1846/4, str. 739-741, [on-line]. dostupné z: http://depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_11393, [2012.11.19].

JIRSÍK, J. V., *Pastva duchownj pro owce z pravého owčince Kristowa*, ČKD, 1843/4, str. 706-711, [on-line]. dostupné z: http://depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_11031, [2012.11.19].

KELNAR, A., *Historický kalendář březen 2012*. Cirkev.cz [on-line]. Dostupné z <http://tisk.cirkev.cz/res/data/143/016165.pdf>, [2012.11.12.].

KELNAR, A., *Historický kalendář květen 2012*. Cirkev.cz [on-line]. Dostupné z <http://tisk.cirkev.cz/res/data/145/016385.pdf>, [2012.11.12.].

Pastva duchovní pro ovce z pravého ovčince Kristova, ČKD, 1848/3, s. 130-132, [on-line]. dostupné z: http://depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_11861, [2012.11.19].

Pastva duchovní pro ovce z pravého ovčince Kristova, ČKD, 1828/2, str. 336, [on-line]. dostupné z: http://depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_8779, [2012.11.12].

PETERA, V., *František Alexandr Rokos. Géniové církve a vlasti* [on-line].

Dostupné z <http://www.cdct.cz/petera/data/dil.I/pet.562.jpeg>,
[2012.11.12.].

ZAHRADNÍK, V., *Kázanj na všecky neděle a swátky w roce připadagcj, ČKD,*

1836/3, str. 619-622, [on-line]. dostupné

z: http://depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_9841,
[2012.11.19].

Anotace

Příjmení a jméno autora :	Urban Lukáš
Instituce:	Cyrlometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci Katedra systematické teologie
Název práce:	Christologické a mariologické inspirace v kázáních Františka Alexandra Rokose
Vedoucí práce:	prof. Ctirad Václav Pospíšil, Th.D.
Počet stran:	76
Rok obhajoby:	2013

Klíčová slova: František Alexandr Rokos, *Pastva duchovní*, Rokosova kázání, christologické tituly, vtělení Božího Syna, utrpení a smrt Ježíše Krista, zmrtvýchvstání, nanebevstoupení, mariologie, mariologické tituly, Matka, Panna, nanebevzetí, Neposkvrněné početí Panny Marie, Učitel, Beránek, Pastýř, Král, Spasitel, Syn člověka.

Tématem mé práce jsou christologické a mariologické inspirace v kázáních Františka Alexandra Rokose. Zvolenou metodou je analýza jeho spisů. První kapitola popisuje osobu Františka Alexandra Rokose a jeho dobu. Druhá kapitola seznamuje s jeho tvorbou. Třetí kapitola je zaměřena na christologii Františka Alexandra Rokose. Obsahuje christologické tituly např. Syn Boží a Jednorozený Syn, Pán, Kristus – Mesiáš, Spasitel, Mistr, Král a jiné. Další část pojednává o tajemství Ježíšova života: vtělení Božího Syna, utrpení a smrt Ježíše Krista, zmrtvýchvstání a nanebevstoupení. Čtvrtá kapitola se věnuje mariologii Františka Alexandra Rokose. Zmiňuje biblická východiska v jeho díle, tedy Starý a Nový zákon. Část je věnována Panně Marii v kázáních F.A. Rokose: Neposkvrněnému početí, zvěstování a vtělení, navštívení Alžběty, pokorou a poslušností a nanebevzetím. Rozebíráme také Mariiny tituly Matka a Panna. Hlavními zdroji v této práci je Písmo svaté, Rokosovo dílo - soubor Kázání a Pastva.

Annotation

Surname and name:	Urban Lukáš
Institution:	CMTF Palacký University Olomouc Department of systematical theology
Title of the Thesis:	Christological and Mariological Inspirations in Homilies by F. A. Rokos
Supervisor:	prof. Ctirad Václav Pospíšil, Th.D.
Numer of pages:	76
Year of exam:	2013

Key words: František Alexandr Rokos, *Pastva duchovní*, *The Homilie of Rokos*, the christological titles, The Incarnation of God's Son, excruciation and death of Jesus Christ, Resurrection, Ascension, Mariology, mariological titles, Mother, Virgin, Assumption, the Immaculate conception, Mentor, Lamb of God, Shepherd, King, Saviour, Son of Human.

The theme of my work is christological and mariological inspirations in homilie of František Alexandr Rokos. The method of the work is analysis of his documents. Chapter 1 describes person F. A. Rokos and his historical epoch. Chapter 2 describes his publication. Chapter 3 is aimed on christology of F.A. Rokos. It contains christological titles for example Son of God and One-born Son, Lord, Christ – Messiah, Saviour, King etc. Next part deals with secrets of Jesus life: incarnation of God's Son, excruciation and death of Jesus Christ, Resurrection and Ascension. Chapter 4 is focused on mariology of František Alexandr Rokos. It shows biblical resources, Old Testament and New Testament. Part is focused on Mary in homilies of F. A. Rokos: the Immaculate conception, Annunciation and Incarnation, visitation of Elizabeth, humbleness and willingness and Assumption. We analyse mariological titles: Mother and Virgin. Main resources in this work is the Scriptures, publication of Rokos – Homilies and *Pastva*.